navbharat
Mega Developers

DHARAVI COMPILED MEDIA REPORT
11 Apr, 2025

Total Mention 33

Print	Financial	Mainline	Regional	Periodical
23	N/A	7	16	N/A

Tv	Business	English	Hindi	Regional
N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Online
10

Print

No	Newspaper	Headline	Edition	Pg
1.	The Indian Express	Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: State approves move to shift up to 1 lakh residents to active...	Jaipur + 4	1, 5
2.	The Indian Express	Maharashtra clears 256-acre salt pan land for Dharavi rehabilitation	Mumbai + 2	1, 2
3.	The Indian Express	256-acre salt pan gets Maharashtra nod for Dharavi rehabilitation	Delhi + 1	10
4.	The Indian Express	Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: State clears move to shift over 50,000 people to waste dump	Chandigarh	1, 12
5.	The Indian Express	SALT PAN LAND GETS NOD FOR PROJECT	Kolkata	1, 2
6.	Free Press Journal	Salt pan land parcels safe for development, says DRP CEO	Mumbai	2
7.	The Hindu	Maharashtra approves 256 acres of salt pan land for developing Dharavi	Chennai + 6	13
8.	Nav Rashtra	Salt pan lands are safe for development	Mumbai	14
9.	Lokmat	Lands of salt mines in Mulund and Bhandup are not in the 'CRZ	Mumbai	3
10.	Saamana	Conspiracy to displace Dharavi residents under the guise of redevelopment	Mumbai	8
11.	Saamana	Notary compulsory during Dharavi redevelopment project survey	Mumbai	1, 8
12.	Navbharat	Salt zone land safe for development: Srinivas	Mumbai	4
13.	Maharashtra Times	Salt mines are safe for rehabilitation	Mumbai	1, 3
14.	Navshakti	Srinivas, CEO of Dharavi Redevelopment Project safely for land development of Mithagara	Mumbai	2
15.	Mumbai Chauffer	Mithagara land is safe for development!	Mumbai	3
16.	Navbharat Times	Salt pan land safe for construction	Mumbai	7
17.	Mumbai Tarun Bharat	Mithagara lands secured for development	Mumbai	3
18.	Loksatta	256 acres of salt mine land for Dharavi redevelopment	Mumbai	3
19.	Mumbai Samachar	Mithagar land secured for development of Dharavi Redevelopment Project	Mumbai	7
20.	Janmabhumi	Land allotted for the Dharavi project is west of the Eastern Highway, not even in contact with the s...	Mumbai	8

21.	Janmabhumi	256 acres of land allotted	Mumbai	3
22.	Hamara Mahanagar	Fadnavis government's big decision: 256 acres of land allotted for Dharavi rehabilitation project	Mumbai	3
23.	Gujarat Samachar	It is safe to develop on Mithagar land, explains the CEO of Dharavi Redevelopment Project	Mumbai	12, 11

The Indian Express • 11 Apr • Dharavi

Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: State approves move to shift up to 1 lakh residents to active...

1, 5 • PG	1639 • Sqcm	606368 • AVE	125K • Cir	Middle Center,Middle Left

Jaipur • Delhi • Kolkata • Mumbai • Pune

AN EXPRESS INVESTIGATION

Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: State approves move to shift up to 1 lakh residents to active waste dump

State agencies pass the buck, project SPV says will seek green clearance before starting construction, Adani Group declines to comment

PRATIP ACHARYA
MUMBAI, APRIL 10

LAST October, a day before the Assembly elections were announced, the Maharashtra government cleared a proposal to rehabilitate an estimated 50,000-1 lakh residents of the Dharavi slum redevelopment project at the Deonar landfill, the site of one of the biggest waste dumps in Mumbai, a project steered by an Adani Group-Maharashtra government joint venture.

An investigation of records accessed by *The Indian Express* under the Right to Information Act, field visits and interviews with officials involved in the landmark project reveal that this flies in the face of established environmental norms and guidelines of the Central Pollution Control Board (CPCB).

Indeed, as per CPCB's 2021

CONTINUED ON PAGE 5

THE DHARAVI REDEVELOPMENT ROADMAP

296 ACRES

within the 600-acre Dharavi slum sprawl will be redeveloped as part of the Dharavi Redevelopment Project with improved housing and other amenities.

- Only 'eligible' residents – those who lived in Dharavi before January 1, 2000 – will be given houses for free in Dharavi, while 'ineligible' residents – those who moved to the slums after 2000 but before 2011 – will be rehabilitated at nominal rents outside Dharavi
- The government has identified four land parcels for the 'ineligible' residents – 124 acres at Deonar landfill, Kurla Dairy, Wadala, and salt pans between Kanjurmarg and Mulund
- The 'ineligible' tenants will be given houses on rent for 12 years, after which the houses will be transferred to them, the CM said
- Phase-wise construction of the land parcels expected to begin in the second half of 2025

FROM PAGE ONE

Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: State approves move to shift up to 1 lakh residents to active waste dump

guidelines for development projects in a "closed" landfill – one that's no longer in operation — facilities such as hospitals, housing and schools cannot be built inside a landfill and a 100-metre no-development-zone from its boundary is mandatory.

But Deonar is no closed landfill; instead, it's an active landfill, spewing toxic gases and discharging leachate (the liquid that drains out of waste piles, potentially contaminating groundwater, surface water and the soil with toxic organic and inorganic pollutants).

According to a 2024 CBCB report submitted to the principal bench of the National Green Tribunal, an average 6,202 kg of methane is emitted from the Deonar landfill every hour, making it one of the top 22 methane hotspots in India.

Which is why, the state's decision to move Dharavi residents to the Deonar landfill site raises several questions – and eyebrows.

The roadmap for rehab

Of the 600-acre sprawl of slums and factories that make up Dharavi, 296 acres have been earmarked for the Dharavi Redevelopment Project (DRP) that aims to transform Asia's biggest slum into a modern urban hub with improved housing and amenities. It proposes to provide in-situ and ex-situ rehabilitation to the residents living there. Senior IAS officer SVR Srinivas is the CEO of the project.

The redevelopment will be carried out by the Dharavi Redevelopment Project Private Limited (DRPPL), now called Navbharat Mega Developers Private Limited (NMDPL), a special purpose vehicle (SPV) in which Adani Properties Private Limited (APPL) holds 80% and the balance 20% is with the state Housing Department's Slum Rehabilitation Authority (SRA). Srinivas is also the Chairman of NMDPL. As per the records available with the Registrar of Companies, NMDPL's paid-up capital is Rs 400 crore against an authorised capital of Rs 5,000 crore.

Besides Srinivas, BMC commissioner Bhushan Gagrani is also a director in this special purpose vehicle.

There are nine other directors on the board of NMDPL, including Pranav Adani who is also a director on the board of Adani Enterprises. The other eight are senior executives or directors of various Adani Group companies.

Srinivas said while construction work on the Dharavi rehabilitation project will begin by the second half of 2025, NMDPL has a seven-year deadline for rehabilitating the residents, both within and outside Dharavi.

Beneficiaries under the Dharavi project have been divided into two categories: eligible (those who had housing structures built on or before January 1, 2000) and ineligible.

While almost 1.5 lakh "eligible beneficiaries" will get "in situ rehabilitation", meaning free housing units at Dharavi itself, the government announced that nearly 50,000-1 lakh of the 4 lakh "ineligible beneficiaries" will be given rental units at "nominal" rates at the Deonar dump. For the remaining "ineligible" residents, the government has earmarked land at Kurla Dairy, Wadala and the salt pans between Kanjurmarg and Mulund. Records obtained by *The Indian Express* show that on September 27, 2024, the BMC handed over 124 acres within the larger 311-acre Deonar landfill to the state government for the rehabilitation project. Since then, no waste has been dumped in the site.

Once the survey of beneficiaries is done, housing department officials said, this land will be handed over to the NMDPL.

The 124-acre land parcel allocated to NMDPL contains nearly 80 lakh MT or 40 per cent of the total solid waste at the dump at present.

Each agency has its own reason

The Indian Express contacted each of the key stakeholders involved in the project to ask why and how so many people were being housed in an active landfill site. The response of each is telling.

DRP CEO Srinivas said that given the "crisis of land" in Mumbai, there are "few options" when it comes to getting large land parcels for development. "In total, we will need an approximate land size of 200-300 acres for the Dharavi Redevelopment Project. Therefore, considering the limitations, we chose the Deonar landfill," he said.

Both the state government and the Slum Rehabilitation Authority (SRA) said it was NMDPL that selected the site.

Said Mahendra Kalyankar, CEO of SRA: "Even though we own 20% stake, the onus of selecting the land parcel was with DRPPL (NMDPL) since they are a special purpose vehicle responsible for executing the project. The decision of selecting the said site was made by them which was later approved by the Housing Department." Since the land didn't belong to SRA, he said, the authority did not have much to do when it came to evaluating the norms.

Valsa Nair Singh, Additional Chief Secretary, Housing Department, said, "We only cleared the proposal based on the demand DRPPL (NMDPL) and the CEO (SVR Srinivas) made, as the decision of selecting and allotting a land parcel is being made at the level of project authorities and not at the government level."

A detailed questionnaire was sent to the Adani Group asking why a hazardous landfill at Deonar was chosen for this project. The Adani spokesperson declined to comment.

The question of clean-up

Having chosen Deonar, an active landfill, as the site for the housing project, another big question remains: who cleans up the site?

Three months after the government directed BMC to hand over the land to the state, it asked the municipal body to carry out bio-mining (scientifically treat the waste) on the 124-acre Deonar land parcel. However, BMC handed over the land parcel in an "as-is" condition – with the legacy waste intact — to the state government.

When asked who would clean up the site, BMC Commissioner Gagrani told *The Indian Express*, "The land on which the Deonar dumpyard stands never belonged to the BMC. It was handed over to the civic authorities by the state's revenue department in the early 20th century, specifically for the purpose of solid waste management. Now this land has been handed back as per the state government's demands in an 'as-is' condition. As a result, the quantity of waste still remains there."

While NMDPL declined to respond to a question on whether it would clean up the site, letters show that it put the onus on the BMC early on.

"Given the land has been used as a dumping ground in the past, appropriate action of cleaning the dump over next two years by BMC may also be tied up and facilitated," read an April 2024 letter from NMDPL's head of land acquisition to Mumbai's Deputy Collector.

Next door, a Waste-to-Energy plant

What puts another question mark on the proposed housing project in Deonar is its proximity to two upcoming power plants: a Waste to Energy (WTE) plant the state had approved in 2018 and a bio-CNG plant cleared in 2023.

These projects are meant to process Deonar's daily waste of 600-700 MT (that's 10 per cent of the solid waste generated by Mumbai daily). In fact, BMC had cited these two plants to express its inability to hand over a larger parcel of land as demanded by NMDPL.

Records show that while the NMDPL had earlier asked for 305 acres for the project, the BMC said it couldn't part with all this land since it required 74 acres for the operation and maintenance of the WTE plant as well as daily solid waste activities.

A December 4, 2023 letter, signed by BMC Deputy Municipal Commissioner, Solid Waste Management, and submitted to the SRA and the NMDPL, reads, "As the MoU (memorandum of understanding) is signed with Mahanagar Gas Limited (MGL) for the proposed bio-CNG plant at DDG, the transfer of land will attract legal and financial obligations…There is no alternate land available for setting up the WTE plant as well as the bio-CNG plant in Mumbai."

BMC records show that the proposed WTE plant will be less than 50 metres from the DRP site while guidelines of the Union Ministry of Housing and Urban Affairs stipulate that such plants must be at least 300-500 m from residential zones — and located only in land zones dedicated to medium or heavy industry.

WTE plants are bigger and emit ash and smoke, thus affecting the air-quality of a locality, while bio-CNG plants are relatively cleaner.

To why people were being rehabilitated so close to the WTE and bio-CNG plants, Srinivas said, "These parameters will be considered once the EIA (Environment Impact Assessment) is carried out before the construction. The main issue is open dumping of solid waste. Landfills should be sanitary in nature, which means that all waste coming there should be treated scientifically. However, that is not happening at Deonar. The BMC needs to find a solution for that."

No environment assessment

However, the EIA that Srinivas referred to is yet to be undertaken. According to replies from the Slum Rehabilitation Authority (SRA) and the Maharashtra Pollution Control Board (MPCB), no EIA has been done yet.

"No such (EIA) assessments have taken place so far," said the response from the SRA.

The EIA is a mandatory self-assessment that NMDPL was required to do at the planning stage – it's on the basis of this that the government grants an environment clearance.

To a question on the absence of an EIA, Srinivas said, "Before we start construction, we will apply for environmental clearance."

The office of Deputy Chief Minister Eknath Shinde, who holds the Housing portfolio, too, said, "All necessary environmental clearances will be taken for construction in the Dharavi project." When asked why Dharavi residents were being relocated to a land which is so close to a WTE plant — a violation of the CPCB norms – the Adani Group declined to comment.

On the lack of green clearance so far, Avinash Dhakane, member-secretary of the MPCB, the consenting authority for establishments inside landfills, said the state pollution control board was "not consulted before sanctioning the land parcel for the said project".

"The official guidelines state that carrying out any kind of development or infrastructure work that will require an area more than or equal to 20,000 square metres (49.4 acres) will require an environmental clearance, before they can go ahead with it," he said.

The Indian Express • 11 Apr • Dharavi

Maharashtra clears 256-acre salt pan land for Dharavi rehabilitation

1, 2 • PG	166 • Sqcm	476222 • AVE	625K • Cir	Middle Left,Top Right

Mumbai • Pune • Jaipur

Maharashtra govt clears salt pan land for Dharavi rehab

EXPRESS NEWS SERVICE
MUMBAI, APRIL 10

THE MAHARASHTRA government has sanctioned the development of approximately 256 acres of decommissioned salt pan land in Mulund, Kanjurmarg, and Bhandup for the Dharavi Redevelopment Project (DRP) to relocate inhabitants who are not eligible for rehabilitation within Dharavi. Though the move has raised environmental concerns, officials have clarified that the land is free from ecological constraints and safe for development.

"These land parcels were decommissioned by the Salt Commissioner nearly a decade ago. No salt production has happened

CONTINUED ON PAGE 2

Maharashtra govt clears salt pan land for Dharavi rehabilitation

there since then, and tidal water has never reached these plots post the construction of the Eastern Expressway. There is no issue in constructing affordable housing here. Unless we take such judicious steps today, Mumbai will struggle with growing population," said DRP CEO SVR Srinivas.

Srinivas explained that the land is to the west of the Eastern Expressway, away from creeks, wetlands, or any other place that attracts migratory birds, and hence is not within the Coastal Regulation Zone (CRZ). "The project will comply with all environmental norms and take off only after the necessary green clearances are obtained," he added.

Salt pan land has long been part of Mumbai's urban development plans. The city's Development Plan 2034 had earmarked these areas for affordable housing. In 2007, the Congress-led state government had proposed using over 2,000 hectares of such land to resettle those displaced by infrastructure projects. Earlier, Chief Minister Devendra Fadnavis had also remarked that Mumbai's redevelopment would be impossible without utilising salt pan lands.

The DRP's land use plan follows other precedents. The Excise and Customs Department of the Central Government has already constructed an office and residential complex on 55 acres of salt pan land in Wadala. Similarly, 15 acres at Kanjur have been reserved for the car shed of Metro Line 6. The earlier MVA government had even decided to utilise the land at Kanjur for a shared car shed for four metro lines.

"It beats logic that if car sheds don't cause flooding, why would homes for the poor? Those opposing the use of salt pan land lack a long-term vision for Mumbai's growth," said a spokesperson from the Dharavi project's private partner, Navbharat Mega Developers Private Limited (NMDPL).

Srinivas clarified that the land is being transferred from the Centre to the Maharashtra government, and the title will always remain with the state. "The Government of India (GoI) has made over this land to the Government of Maharashtra (GoM), which is being transferred to DRP/SRA-GoM for resettling ineligible Dharavikars. All parcels of land will be with the state government always," he explained.

The Indian Express • 11 Apr • Dharavi

256-acre salt pan gets Maharashtra nod for Dharavi rehabilitation

10 • PG | 198 • Sqcm | 325181 • AVE | 388.5K • Cir | Middle Left

Delhi • Chandigarh

256-acre salt pan gets Maharashtra nod for Dharavi rehabilitation

Land free from ecological constraints and safe for development, say officials

EXPRESS NEWS SERVICE
MUMBAI, APRIL 10

THE MAHARASHTRA government has sanctioned the development of approximately 256 acres of decommissioned salt pan land in Mulund, Kanjurmarg, and Bhandup for the Dharavi Redevelopment Project (DRP) to relocate inhabitants who are not eligible for rehabilitation within Dharavi. Though the move has raised environmental concerns, officials have clarified that the land is free from ecological constraints and safe for development.

"These land parcels were decommissioned by the Salt Commissioner nearly a decade ago. No salt production has happened there since then, and tidal water has never reached these plots post the construction of the Eastern Expressway. There is no issue in constructing affordable housing here. Unless we take such judicious steps today, Mumbai will struggle to cope with its growing population," said DRP CEO SVR Srinivas.

Srinivas explained that the land is to the west of the Eastern Expressway, away from creeks, wetlands, or any other place that attracts migratory birds, and hence is not within the Coastal Regulation Zone (CRZ). "The project will comply with all environmental norms and take off only after the necessary green clearances are obtained," he added.

Salt pan land has long been part of Mumbai's urban development plans. The city's Development Plan 2034 had earmarked these areas for affordable housing. In 2007, the Congress-led state government had proposed using over 2,000 hectares of such land to resettle those displaced by infrastructure projects. Earlier, Chief Minister Devendra Fadnavis had also remarked that Mumbai's redevelopment would be impossible without utilizing salt pan lands.

The DRP's land use plan follows other precedents. The Excise and Customs Department of the Central Government has already constructed an office and residential complex on 55 acres of salt pan land in Wadala.

Similarly, 15 acres at Kanjur have been reserved for the car shed of Metro Line 6. The earlier MVA government had even decided to utilise the land at Kanjur for a shared car shed for four metro lines.

"It beats logic that if car sheds don't cause flooding, why would homes for the poor? Those opposing the use of salt pan land lack a long-term vision for Mumbai's growth," said a spokesperson from the Dharavi project's private partner, Navbharat Mega Developers Private Limited (NMDPL).

Srinivas clarified that the land is being transferred from the Centre to the Maharashtra government, and the title will always remain with the state.

"The Government of India (GoI) has made over this land to the Government of Maharashtra (GoM), which is being transferred to DRP/SRA-GoM for resettling ineligible Dharavikars. All parcels of land will be with the state government always," he explained.

The Indian Express • 11 Apr • Dharavi

Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: State clears move to shift over 50,000 people to waste dump

1, 12 • PG | 826 • Sqcm | 730744 • AVE | 175.5K • Cir | Middle Center,Top Left

Chandigarh

AN EXPRESS INVESTIGATION

Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: State clears move to shift over 50,000 people to waste dump

State agencies pass the buck, project SPV says will seek green clearance before starting construction, Adani Group declines to comment

PRATIP ACHARYA
MUMBAI, APRIL 10

LAST October, a day before the Assembly elections were announced, the Maharashtra government cleared a proposal to rehabilitate an estimated 50,000-1 lakh residents of the Dharavi slum redevelopment project at the Deonar landfill, the site of one of the biggest waste dumps in Mumbai, a project steered by an Adani Group-Maharashtra government joint venture.

An investigation of records accessed by The Indian Express under the Right to Information Act, field visits and interviews with officials involved in the landmark project reveal that this flies in the face of established environmental norms and guidelines of the Central Pollution Control Board (CPCB).

Indeed, as per CPCB's 2021 guidelines for development projects in a "closed" landfill –

CONTINUED ON PAGE 12

THE DHARAVI REDEVELOPMENT ROADMAP

296 ACRES
within the 600-acre Dharavi slum sprawl will be redeveloped as part of Dharavi Redevelopment Project with improved housing and other amenities.

■ Only 'eligible' residents — those who lived in Dharavi before January 1, 2000 — will be given houses for free in Dharavi, while 'ineligible' residents — those who moved to the slums after 2000 but before 2011 — will be rehabilitated at nominal rents outside Dharavi

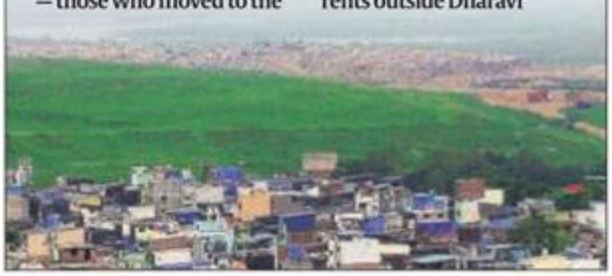

FROM PAGE ONE

Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi

one that's no longer in operation — facilities such as hospitals, housing and schools cannot be built inside a landfill and a 100-metre no-development-zone from its boundary is mandatory.

But Deonar is no closed landfill; instead, it's an active landfill, spewing toxic gases and discharging leachate (the liquid that drains out of waste piles, potentially contaminating groundwater, surface water and the soil with toxic organic and inorganic pollutants).

According to a 2024 CBCB report submitted to the principal bench of the National Green Tribunal, an average 6,202 kg of methane is emitted from the Deonar landfill every hour, making it one of the top 22 methane hotspots in India.

Which is why, the state's decision to move Dharavi residents to the Deonar landfill site raises several questions – and eyebrows.

The roadmap for rehab

Of the 600-acre sprawl of slums and factories that make up Dharavi, 296 acres have been earmarked for the Dharavi Redevelopment Project (DRP) that aims to transform Asia's biggest slum into a modern urban hub with improved housing and amenities.

It proposes to provide in-situ and ex-situ rehabilitation to the residents living there. Senior IAS officer SVR Srinivas is the CEO of the project.

The redevelopment will be carried out by the Dharavi Redevelopment Project Private Limited (DRPPL), now called Navbharat Mega Developers Private Limited (NMDPL), a special purpose vehicle (SPV) in which Adani Properties Private Limited (APPL) holds 80% and the balance 20% is with the state Housing Department's Slum Rehabilitation Authority (SRA). Srinivas is also the Chairman of NMDPL. As per the records available with the Registrar of Companies, NMDPL's paid-up capital is Rs 400 crore against an authorised capital of Rs 5,000 crore.

Besides Srinivas, BMC commissioner Bhushan Gagrani is also a director in this special purpose vehicle.There are nine other directors on the board of NMDPL, including Pranav Adani who is also a director on the board of Adani Enterprises. The other eight are senior executives or directors of various Adani Group companies.

Srinivas said while construction work on the Dharavi rehabilitation project will begin by the second half of 2025, NMDPL has a seven-year deadline for rehabilitating the residents, both within and outside Dharavi.

Beneficiaries under the Dharavi project have been divided into two categories: eligible (those who had housing structures built on or before January 1, 2000) and ineligible. While almost 1.5 lakh "eligible beneficiaries" will get "in situ rehabilitation", meaning free housing units at Dharavi itself, the government announced that nearly 50,000-1 lakh of the 4 lakh "ineligible beneficiaries" will be given rental units at "nominal" rates at the Deonar dump.

For the remaining "ineligible" residents, the government has earmarked land at Kurla Dairy, Wadala and the salt pans between Kanjurmarg and Mulund.

Records obtained by *The Indian Express* show that on September 27, 2024, the BMC handed over 124 acres within the larger 311-acre Deonar landfill to the state government for the rehabilitation project. Since then, no waste has been dumped in the site. Once the survey of beneficiaries is done, housing department officials said, this land will be handed over to the NMDPL.The 124-acre land parcel allocated to NMDPL contains nearly 80 lakh MT or 40 per cent of the total solid waste at the dump at present.

Each agency has its own reason

The Indian Express contacted each of the key stakeholders involved in the project to ask why and how so many people were being housed in an active landfill site. The response of each is telling.

DRP CEO Srinivas said that given the "crisis of land" in Mumbai, there are "few options" when it comes to getting large land parcels for development. "In total, we will need an approximate land size of 200-300 acres for the Dharavi Redevelopment Project. Therefore, considering the limitations, we chose the Deonar landfill," he said.

Both the state government and the Slum Rehabilitation Authority (SRA) said it was NMDPL that selected the site.

Said Mahendra Kalyankar, CEO of SRA: "Even though we own 20% stake, the onus of selecting the land parcel was with DRPPL (NMDPL) since they are a special purpose vehicle responsible for executing the project. The decision of selecting the said site was made by them which was later approved by the Housing Department." Since the land didn't belong to SRA, he said, the authority did not have much to do when it came to evaluating the norms.

Valsa Nair Singh, Additional Chief Secretary, Housing Department, said, "We only cleared the proposal based on the demand DRPPL (NMDPL) and the CEO (SVR Srinivas) made, as the decision of selecting and allotting a land parcel is being made at the level of project authorities and not at the government level."

A detailed questionnaire was sent to the Adani Group asking why a hazardous landfill at Deonar was chosen for this project. The Adani spokesperson declined to comment.

The question of clean-up

Having chosen Deonar, an active landfill, as the site for the housing project, another big question remains: who cleans up the site?

Three months after the government directed BMC to hand over the land to the state, it asked the municipal body to carry out bio-mining (scientifically treat the waste) on the

> **THE DHARAVI REDEVELOPMENT ROADMAP**
>
> ■ **The government has identified four land parcels for the 'ineligible' residents — 124 acres at Deonar landfill, Kurla Dairy, Wadala, and salt pans between Kanjurmarg and Mulund**
>
> ■ **The 'ineligible' tenants will be given houses on rent for 12 years, after which the houses will be transferred to them, the CM said**
>
> ■ **Phase-wise construction of the land parcels are expected to begin in the second half of 2025**

124-acre Deonar land parcel. However, BMC handed over the land parcel in an "as-is" condition – with the legacy waste intact – to the state government. When asked who would clean up the site, BMC Commissioner Gagrani told *The Indian Express*, "The land on which the Deonar dumpyard stands never belonged to the BMC. It was handed over to the civic authorities by the state's revenue department in the early 20th century, specifically for the purpose of solid waste management. Now this land has been handed back as per the state government's demands in an 'as-is' condition. As a result, the quantity of waste still remains there."

While NMDPL declined to respond to a question on whether it would clean up the site, letters show that it put the onus on the BMC early on. "Given the land has been used as a dumping ground in the past, appropriate action of cleaning the dump over next two years by BMC may also be tied up and facilitated," read an April 2024 letter from NMDPL's head of land acquisition to Mumbai's Deputy Collector.

Next door, a Waste-to-Energy plant

What puts another question mark on the proposed housing project in Deonar is its proximity to two upcoming power plants: a Waste to Energy (WTE) plant the state had approved in 2018 and a bio-CNG plant cleared in 2023.

These projects are meant to process Deonar's daily waste of 600-700 MT (that's 10 per cent of the solid waste generated by Mumbai daily). In fact, BMC cited these two plants to express its inability to hand over a larger parcel of land as demanded by NMDPL.

Records show that while the NMDPL had earlier asked for 305 acres for the project, the BMC said it couldn't part with all this land since it required 74 acres for the operation and maintenance of the WTE plant as well as daily solid waste activities.A December 4, 2023 letter, signed by BMC Deputy Municipal Commissioner, Solid Waste Management, and submitted to the SRA and the NMDPL, reads, "As the MoU (memorandum of understanding) is signed with Mahanagar Gas Limited (MGL) for the proposed bio-CNG plant at DDG, the transfer of land will attract legal and financial obligations...There is no alternate land available for setting up the WTE plant as well as the bio-CNG plant in Mumbai."

BMC records show that the proposed WTE plant will be less than 50 metres from the DRP site while guidelines of the Union Ministry of Housing and Urban Affairs stipulate that such plants must be at least 300-500 m from residential zones — and located only in land zones dedicated to medium or heavy industry.

WTE plants are bigger and emit ash and smoke, thus affecting the air-quality of a locality, while bio-CNG plants are relatively cleaner.

To why people were being rehabilitated so close to the WTE and bio-CNG plants, Srinivas said, "These parameters will be considered once the
EIA (Environment Im
Assessment) is carried out
fore the construction. The m
issue is open dumping of s
waste. Landfills should be
itary in nature, which me
that all waste coming th
should be treated scientific
However, that is not happe
at Deonar. The BMC need
find a solution for that."

No environment assessment

However, the EIA
Srinivas referred to is yet t
undertaken. According
replies from the S
Rehabilitation Authority (S
and the Maharashtra Pollu
Control Board (MPCB), no
has been done yet.

"No such (EIA) assessm
have taken place so far,"
the response from the SRA

The EIA is a mandatory
assessment that NMDPL
required to do at the plann
stage – it's on the basis of
that the government grant
environment clearance.

To a question on the
sence of an EIA, Srinivas s
"Before we start construct
we will apply for environm
tal clearance."The offic
Deputy Chief Minister Ek
Shinde, who holds the Hou
portfolio, too, said, "All ne
sary environmental cleara
will be taken for construc
in the Dharavi project."

When asked why Dha
residents were being reloc
to a land which is so close
WTE plant — a violation o
CPCB norms – the Adani Gr
declined to comment.

On the lack of green cl
ance so far, Avinash Dhak
member-secretary of
MPCB, the consenting aut
ity for establishments in
landfills, said the state pollu
control board was "not c
sulted before sanctioning
land parcel for the said proj

"The official guidelines s
that carrying out any kin
development or infrastruc
work that will require an
more than or equal to 20,
square metres (49.4 acres)
require an environme
clearance, before they ca
ahead with it," he said.

The Indian Express • 11 Apr • Dharavi

SALT PAN LAND GETS NOD FOR PROJECT

1, 2 • PG	205 • Sqcm	106453 • AVE	103.57K • Cir	Bottom Left,Middle Left

Kolkata

SALT PAN LAND GETS NOD FOR PROJECT P3

256-acre salt pan gets Maharashtra nod for Dharavi rehabilitation

Land free from ecological constraints and safe for development, say officials

EXPRESS NEWS SERVICE
MUMBAI, APRIL 10

THE MAHARASHTRA government has sanctioned the development of approximately 256 acres of decommissioned salt pan land in Mulund, Kanjurmarg, and Bhandup for the Dharavi Redevelopment Project (DRP) to relocate inhabitants who are not eligible for rehabilitation within Dharavi. Though the move has raised environmental concerns, officials have clarified that the land is free from ecological constraints and safe for development.

"These land parcels were decommissioned by the Salt Commissioner nearly a decade ago. No salt production has happened there since then, and tidal water has never reached these plots post the construction of the Eastern Expressway. There is no issue in constructing affordable housing here. Unless we take such judicious steps today, Mumbai will struggle to cope with its growing population," said DRP CEO SVR Srinivas.

Srinivas explained that the land is to the west of the Eastern Expressway, away from creeks, wetlands, or any other place that attracts migratory birds, and hence is not within the Coastal Regulation Zone (CRZ). "The project will comply with all environmental norms and take off only after the necessary green clearances are obtained," he added.

Salt pan land has long been part of Mumbai's urban development plans. The city's Development Plan 2034 had earmarked these areas for affordable housing. In 2007, the Congress-led state government had proposed using over 2,000 hectares of such land to resettle those displaced by infrastructure projects. Earlier, Chief Minister Devendra Fadnavis had also remarked that Mumbai's redevelopment would be impossible without utilizing salt pan lands.

The DRP's land use plan follows other precedents. The Excise and Customs Department of the Central Government has already constructed an office and residential complex on 55 acres of salt pan land in Wadala.

Similarly, 15 acres at Kanjur have been reserved for the car shed of Metro Line 6. The earlier MVA government had even decided to utilise the land at Kanjur for a shared car shed for four metro lines.

"It beats logic that if car sheds don't cause flooding, why would homes for the poor? Those opposing the use of salt pan land lack a long-term vision for Mumbai's growth," said a spokesperson from the Dharavi project's private partner, Navbharat Mega Developers Private Limited (NMDPL).

Srinivas clarified that the land is being transferred from the Centre to the Maharashtra government, and the title will always remain with the state.

"The Government of India (GoI) has made over this land to the Government of Maharashtra (GoM), which is being transferred to DRP/SRA-GoM for resettling ineligible Dharavikars. All parcels of land will be with the state government always," he explained.

Free Press Journal • 11 Apr • Dharavi

Salt pan land parcels safe for development, says DRP CEO

2 • PG	253 • Sqcm	200966 • AVE	251.68K • Cir	Middle Left

Mumbai

Salt pan land parcels safe for development, says DRP CEO

'Land allocated for Dharavi project are on western side of EEH and not in contact with sea for decades'

FPJ News Service

MUMBAI

The state government has approved the allocation of approximately 256 acres of salt pan land for the Dharavi Redevelopment Project (DRP). These land parcels are in Mulund, Kanjurmarg and Bhandup. While the proposed development of these salt pan lands to rehouse ineligible Dharavikars has raised environmental concerns, a senior DRP official has clarified that they are on the western side of the Eastern Expressway, away from the sea for nearly a decade, and are completely safe for development.

"Years ago, these parcels were officially decommissioned by the Salt Commissioner of India. No salt manufacturing has been happening there for nearly a decade now. The seawater never even reached these areas after the construction of the Eastern Expressway. There is no issue with construction of affordable housing there and, unless we don't take such judicious steps today, the city could crumble under the population burden in the coming years," DRP CEO SVR Srinivas said.

He clarified that these lands are no longer flood buffers and do not fall under CRZ regulations. "The actual creek and wetlands, which attract migratory birds like flamingos, lie east of the expressway. The west side, where the DRP lands are located, has no such ecological sensitivity or CRZ restrictions. All necessary environmental clearances will be duly obtained prior to the commencement of construction activities. The project will strictly adhere to all applicable environmental regulations, and work will begin only after receiving the requisite green approvals and ensuring full compliance with statutory norms," Srinivas added.

Salt pan lands have been earmarked for affordable housing under the Development Plan (DP) 2034, approved in 2018, when the united Shiv Sena was in power in MCGM and part of the state government. Back in 2007, the Congress-led government had also proposed using over 2,000 hectares for resettling project-affected people. Mumbai's Development Plan 2014–34 estimated a need for 10 lakh affordable homes by 2021, including 3.5 lakh for the economically weaker sections. As Chief Minister Devendra Fadnavis said, "Without using salt pan land, Mumbai's redevelopment is impossible." Yet when the Centre and the State are trying to bring dignity to lakhs of slum dwellers, the same move is being opposed.

The central government's Excise and Customs Department is already constructing a large office-cum-staff quarters complex on 55 acres of salt pan land in Wadala. In addition, 15 acres of salt pan land in Kanjur have been allocated for the car shed of Metro Line 6, which runs between Vikhroli and Swami Samarth Nagar (Lokhandwala Complex).

Interestingly, the previous MVA government had proposed using the same Kanjur salt pan land for an integrated car shed for four metro lines – Line 3 (Colaba to SEEPZ), Line 4 (Kasarvadavali to Wadala), Line 6 and Line 14 (Kanjur to Ambernath).

"It beats logic that if building car sheds wouldn't cause flooding, why constructing homes for the poor would? This highlights that those opposing the use of salt pan land for affordable housing [for slum dwellers] lack a long-term vision for Mumbai's growth," an NMDPL spokesperson said.

The Hindu • 11 Apr • Dharavi
Maharashtra approves 256 acres of salt pan land for developing Dharavi

13 • PG	241 • Sqcm	1312390 • AVE	1.99M • Cir	Top Right

Chennai • Delhi • Mumbai • Kochi • Kolkata • Bengaluru • Hyderabad

Maharashtra approves 256 acres of salt pan land for developing Dharavi

Abhinay Deshpande
MUMBAI

The Maharashtra government has cleared the allocation of 256 acres of salt pan land in Mulund, Kanjurmarg, and Bhandup for the Dharavi Redevelopment Project (DRP) to rehabilitate slum dwellers. While environmental concerns have been raised, DRP CEO S.V.R. Srinivas said the land was safe for development, having been decommissioned by the Salt Commissioner of India over a decade ago.

"The sea hasn't touched these plots since the Eastern Express Highway was built. They are no longer flood buffers or under CRZ regulations," Mr. Srinivas said, adding that all necessary environmental clearances will be obtained before construction.

The allotted land lies west of the expressway, away from ecologically sensitive wetlands frequented by flamingos. AFP

The land lies west of the expressway, away from ecologically sensitive wetlands frequented by flamingos.

The move aligns with Mumbai's Development Plan 2034, which earmarks salt pan lands for affordable housing. Chief Minister Devendra Fadnavis has stated that without utilising such land, Mumbai's redevelopment is impossible.

The Union government has already allocated 55 acres in Wadala for an Excise Department complex and 15 acres in Kanjur for Metro Line 6's car shed.

Critics and Opposition leaders question why housing for the poor faces resistance when infrastructure projects on similar land do not.

The move aligns with Mumbai's Development Plan 2034, which earmarks salt pan lands for affordable housing projects

Mr. Srinivas clarified that the land remains with the State government, with NMDPL only paying premiums.

"This is a human transformation mission, not just housing," he said, reiterating the project's goal of a slum-free Mumbai.

Work will proceed only after securing all environmental approvals, ensuring compliance with regulations.

(With agency inputs)

Nav Rashtra • 11 Apr • Dharavi

Salt pan lands are safe for development

14 • PG	243 • Sqcm	401669 • AVE	500.5K • Cir	Bottom Right

Mumbai

मिठागराच्या जमिनी विकास करण्यासाठी सुरक्षितच

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्रीनिवास यांची स्पष्टोक्ती

मुंबई, (वा.) महाराष्ट्र सरकारने धारावी पुनर्विकास प्रकल्पासाठी सुमारे २५६ एकर मिठागरांची जमीन देण्यास मंजुरी दिली आहे. ही जागा मुलुंड, कांजूरमार्ग आणि भांडूप परिसरात असून, या जमिनीवर 'अपात्र' धारावी वासियांचे पुनर्वसन करण्यात येणार आहे. पर्यावरणीय दृष्टीने काही जणांनी या प्रस्तावाला विरोध दर्शविला असतानाच, डीआरपीचे (धारावी पुनर्विकास प्रकल्प) मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांनी स्पष्टीकरण दिले आहे की, ही सर्व जमीन पूर्व द्रुतगतीमार्गाच्या पश्चिमेला असून, गेल्या अनेक वर्षांपासून समुद्र संपर्काबाहेर आहे आणि विकासासाठी पूर्णतः सुरक्षित आहे. तसेच या जमिनींचा सॉल्ट कमिशनर ऑफ इंडिया यांच्याकडून अधिकृतरीत्या मीठ उत्पादनासाठी वापर बंद करण्यात आला आहे. गेल्या दहा वर्षांहून अधिक काळ इथे मीठ उत्पादन झालेले नाही. पूर्व द्रुतगतीमार्ग झाल्यानंतर समुद्राचे पाणी या भागात पोहोचलेले नाही. त्यामुळे येथे स्वस्त गृहप्रकल्प उभारणे कोणत्याही प्रकारे धोकादायक नाही, असे श्रीनिवास यांनी स्पष्ट केले आहे. तर या जमिनी सीआरझेड (सागरी किनारा नियमन क्षेत्र) क्षेत्रात येत नाहीत, असेही त्यांनी स्पष्ट केले आहे.

पर्यावरणीय नियमांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात येईल

'खाडी व जलमार्गांत स्थलांतरित पक्षी, उदा. फ्लेमिंगो येतात, ते क्षेत्र पूर्वेकडे आहे. आपल्याकडे असलेल्या जमिनी पश्चिमेकडे असून, त्या ना जलमार्गाजवळ आहेत, ना पर्यावरणदृष्ट्या संवेदनशील क्षेत्रात येतात. त्यामुळे कोणत्याही प्रकल्प संदर्भातील बांधकामास सुरुवात करण्यापूर्वी सर्व आवश्यक पर्यावरणीय मंजुरी घेण्यात येईल आणि सर्व कायदेशीर प्रक्रियांचे काटेकोर पालन केले जाईल, असे श्रीनिवास यांनी आवर्जून नमूद केले आहे.

२०१८ च्या विकास योजनेत स्वस्त घरांसाठी राखीव

विकास आराखडा २०३४ अंतर्गत या जमिनी स्वस्त घरे बांधण्यासाठी राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत. २०१८ मध्ये हा आराखडा मंजूर झाला आहे. यावेळी महानगरपालिकेत आणि राज्य सरकारमध्ये एकत्रित शिवसेना (एकनाथ शिंदे गट आणि उध्दव बाळासाहेब ठाकरे गट) सत्तेत होती. यापूर्वी २००७ मध्ये काँग्रेस आघाडी सरकारनेही २,००० हेक्टर सॉल्टपॅन जमिनी प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी वापरण्याचा प्रस्ताव ठेवला होता. मुंबई विकास आराखड्यानुसार १० लाख स्वस्त घरे आवश्यक आहेत, त्यापैकी ३.५ लाख घरे ही आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी आहेत. तर यासाठी 'सॉल्टपॅन' जमीन जमीन वापरता मुंबईचा पुनर्विकास शक्य नाही, असे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी स्पष्टपणे नमूद केले आहे.

कारशेडसाठी सॉल्टपॅन जमिनीचा वापर

- सध्या केंद्रीय उत्पादन शुल्क व सीमाशुल्क विभाग वडाळ्यात ५५ एकर सॉल्टपॅन जमिनीवर कार्यालय व कर्मचारी निवास उभारत आहे. तसेच कांजूरमार्गमधील १५ एकर सॉल्टपॅन जमीन मेट्रो लाईन ६ (विक्रोळी ते स्वामी समर्थ नगर/लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स) साठी दिली आहे.
- विशेष म्हणजे, मागील महाविकास आघाडी सरकारनेही कांजूरमधील याच मिठागरांच्या जमिनीचा वापर मेट्रोच्या चार मार्गांसाठी एकत्रित कारशेड उभारण्यासाठी करण्याचा प्रस्ताव दिला होता.
- या कारशेडमध्ये मेट्रो लाईन ३ (कोलाबा ते सीप्झ), लाईन ४ (कसारवडवली ते वडाळा), लाईन ६ आणि लाईन १४ (कांजूर ते अंबरनाथ) या मार्गांचा समावेश होता.
- याच पार्श्वभूमीवर डीआरपी चे भागीदार असलेल्या एनएमडीपीएल संस्थेच्या प्रवक्त्यानी स्पष्ट केले की, "जेव्हा मेट्रो कारशेडसाठी सॉल्टपॅन जमीन वापरणे योग्य मानले गेले, तेव्हा गरिबांसाठी घरे बांधणे गैर का?
- त्यामुळे 'सॉल्टपॅन' जमिनीच्या विरोधात बोलणाऱ्यांना मुंबईच्या भविष्यासाठी दूरदृष्टी नसल्याचे मत त्यांनी व्यक्त केले आहे

DRP CEO V.R. Srinivas clarified that the 5-acre saltpan land in Mulund, Bhandup, and Kanjurmarg for ineligible Dharavi residents' rehabilitation is safe and not in CRZ. Salt production ceased years ago, and environmental norms will be followed. The land is reserved for affordable housing under the approved development plan.

Lokmat • 11 Apr • Dharavi

Lands of salt mines in Mulund and Bhandup are not in the 'CRZ

3 • PG	345 • Sqcm	345023 • AVE	604.7K • Cir	Top Left	Hello Mumbai

Mumbai

मुलुंड, भांडुपमधील मिठागरांच्या त्या जमिनी 'सीआरझेड'मध्ये नाहीत

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांची माहिती

लोकमत न्यूज नेटवर्क

मुंबई : धारावी प्रकल्पातील 'अपात्र' रहिवाशांच्या पुनर्विकासासाठी मुलुंड, कांजूरमार्ग आणि भांडुप परिसरातील मिठागरांची २५६ एकर जमीन देण्यास सरकारने मंजुरी दिली आहे. पर्यावरणीय दृष्टीने या प्रस्तावास विरोध होत आहे. मात्र, या जमिनी सागरी किनारा नियमन क्षेत्र (सीआरझेड) क्षेत्रात येत नाहीत. या जमिनी पूर्व द्रुतगती मार्गाच्या पश्चिमेला आहेत. गेल्या अनेक वर्षांपासून त्या समुद्राच्या संपर्काबाहेर असून, विकासासाठी पूर्णतः सुरक्षित आहे, असे धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांनी सांगितले. त्यामुळे आता पुन्हा धारावीचा मुद्दा चर्चेत आला असून, वादाला पुन्हा तोंड फुटणार आहे.

मीठ आयुक्तालयाने या जमिनींचा अधिकृतरीत्या मीठ उत्पादनासाठी वापर बंद केला आहे. गेल्या १० वर्षांहून अधिक काळ येथे मिठाचे उत्पादन झालेले नाही.

'पर्यावरणीय मंजुरी घेणार'

पूर्व द्रुतगती मार्ग झाल्यानंतर समुद्राचे पाणी या भागात पोहोचलेले नाही. त्यामुळे येथे स्वस्त गृहप्रकल्प उभारणे धोकादायक नाही. खाडी व जलमार्गात स्थलांतरित पक्षी येत असले तरी ते क्षेत्र पूर्वेकडे आहे. आपल्या जमिनी पश्चिमेकडे आहेत.

प्रकल्प संदर्भातील बांधकामास सुरुवात करण्यापूर्वी पर्यावरणीय मंजुरी घेण्यात येईल. सर्व कायदेशीर प्रक्रियांचे पालन केले जाईल, असे श्रीनिवास यांनी सांगितले.

१० लाख घरे

२००७ मध्ये सरकारने दोन हजार हेक्टर मिठागरांच्या जमिनी प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी वापरण्याचा प्रस्ताव ठेवला. विकास आराखड्यानुसार तेथे १० लाख स्वस्त घरे आवश्यक आहेत.

कार्यालयाची उभारणी

१ सध्या केंद्रीय उत्पादन शुल्क व सीमाशुल्क विभाग वडाळ्यात ५५ एकर मिठागरांच्या जमिनींवर कार्यालय व कर्मचारी निवास उभारत आहे.

२ कांजूरमार्गमधील १५ एकर मिठागराची जमीन विक्रोळी ते स्वामी समर्थनगर/लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स या मेट्रो मार्गिका ६ साठी दिली आहे.

आराखडा मंजूर

विकास आराखडा (डीपी) २०३४ अंतर्गत या जमिनी स्वस्त घरे बांधण्यासाठी राखीव आहेत. २०१८ मध्ये हा आराखडा मंजूर झाला.

३५० चौ. फुटांची घरे मोफत

१ जानेवारी २००० पूर्वी धारावीत स्थायिक झालेल्या तळ मजल्यावरील रहिवाशांना धारावीतच ३५० चौरस फुटांची घरे मोफत दिली जातील.

Dharavi Redevelopment CEO V.R. Srinivas clarified that the proposed 5-acre land in Mulund, Bhandup, and Kanjurmarg for relocating ineligible Dharavi residents is not in CRZ zones. Salt production stopped years ago, and environmental clearance will be obtained before construction. The land is earmarked for affordable housing.

Saamana • 11 Apr • Dharavi

Conspiracy to displace Dharavi residents under the guise of redevelopment

8 • PG	655 • Sqcm	388966 • AVE	910K • Cir	Middle Left

Mumbai

पुनर्विकासाच्या आडून धारावीकरांना विस्थापित करण्याचा कट

भारत मुक्ती मोर्चाचा राज्य सरकारवर आरोप

मुंबई, दि. १० (प्रतिनिधी) – अदानीच्या धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाच्या आडून धारावीकरांना मुंबईतून विस्थापित करण्याचा कट रचण्यात आला आहे. मात्र, कोणत्याही परिस्थितीत धारावीकर धारावीतून मुंबई बाहेर जाणार नाही. सरकारचा हा प्रयत्न आम्ही हाणून पाडू, असा इशारा भारत मुक्ती मोर्चाचे संस्थापक-अध्यक्ष वामन मेश्राम यांनी राज्य सरकारला दिला.

भारत मुक्ती मोर्चा संघटनेच्या नेतृत्वाखाली बहुजन क्रांती मोर्चा, राष्ट्रीय परिवर्तन मोर्चा, राष्ट्रीय पिछडा वर्ग मोर्चा यांनी धारावीत जेल भरो आंदोलन केले. धारावीतील ९० फूट रस्ता ते धारावी पोलीस ठाणे अशा करण्यात आलेल्या आंदोलनात हजारो धारावीकर सहभागी झाले होते. दरम्यान, अदानीच्या हातून धारावी वाचवण्याबरोबर ईव्हीएम हटावो, ओबीसीची जातगणना झाली पाहिजे, वक्फ बोर्ड, महाबोधी महाविहार बचाव या इतर मागण्याही आंदोलनकर्त्यांनी केल्या. यावेळी बहुजन मुक्ती पक्षाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष अनिल माने, प्रेम गुप्ता, उल्हास सोनावणे, रवी शेजवळ, संतोष विश्वकर्मा, विद्या त्रिरत्ने, कांबळे, अशोक मरचंडे, श्रीकांत सरवदे, मेहताब शेख, अस्लमभाई, कलामभाई, जावेदभाई यांच्यासह हजारो कार्यकर्ते सहभागी झाले होते.

The article discusses a protest led by Bharat Mukti Morcha and its allies against the redevelopment project in Dharavi, accusing it of being planned to displace local residents. It mentions specific demands and key figures involved in the agitation.

Saamana • 11 Apr • Dharavi

Notary compulsory during Dharavi redevelopment project survey

1, 8 • PG	807 • Sqcm	479633 • AVE	910K • Cir	Bottom Center,Bottom Left

Mumbai

धारावी पुनर्विकास प्रकल्प सर्वेक्षणावेळीच सक्तीने नोटरी

अपात्र ठरवण्यासाठी अदानीचा कट असल्याचा रहिवाशांचा आरोप

मुंबई, दि. १० (प्रतिनिधी) – धारावी पुनर्विकास प्रकल्पासाठी धारावीकरांना विश्वासात न घेता सुरू असलेल्या सर्वेक्षणात आता अदानीच्या कंपनीची आणखी एक दादागिरी समोर आली आहे. अदानी समूहाच्या 'एनएमपीडीएल' कंपनीकडून सर्वेक्षण सुरू असून सर्वेक्षणावेळीच धारावीकरांकडून सक्तीने स्टॅम्पपेपरवर नोटरी करून घेतले जात आहे. त्यामुळे हे सर्वेक्षण आहे की सक्तीने अपात्र ठरवण्याचा कट आहे, असा सवाल धारावीकर विचारत आहेत.

केंद्र आणि राज्य सरकारच्या आशीर्वादाने अदानी समूहाला मिळालेल्या धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाला धारावीकरांचा जोरदार विरोध आहे. मात्र हा विरोध मोडून काढण्यासाठी अदानीच्या कंपनीने आता सरकारी कागदपत्र असलेल्या नोटरीचा आधार घेतला आहे. त्यामुळे सर्वेक्षण करतानाच दिलेली माहिती ▮ पान ८

धारावी पुनर्विकास प्रकल्प सर्वेक्षणावेळीच सक्तीने नोटरी

(पान १ वरून) खरी-खोटी केली जाण्याचा आणि झोपडीधारकाला अपात्र ठरवण्याचा धोका वाढला आहे. त्यात झोपडीधारक जर अशिक्षित असेल तर हा धोका आणखी वाढतो, अशी भीती रहिवाशांनी व्यक्त केली.

असे करतात का सर्वेक्षण?

सर्वेक्षणात रहिवाशांना भेटून त्यांच्याकडून योग्य ती माहिती घेतली जाते. त्यांची कागदपत्रे तपासली जातात. काही वेळा अनावधानाने महिला चुकीची माहिती देऊ शकतात. मात्र, सांगितलेली माहिती आणि दिलेली कागदपत्रे हीच खरी आहेत, असे कोणत्या सर्वेक्षणात ठरवले जाते? हा सर्वेक्षणाचा कोणता प्रकार आहे? मुळात सर्वेक्षण करताना सरकारी कागदपत्रांचा आधार घेत नोटरी करण्याची गरज अदानीच्या कंपनीला का निर्माण झाली आहे, असा सवाल धारावी बचाव आंदोलन समितीचे समन्वयक आणि माजी आमदार बाबूराव माने यांनी विचारला आहे.

Dharavi residents allege that Adani’s company, conducting the redevelopment survey, is forcing them to notarize documents, raising fears of disqualification. Locals suspect a conspiracy to declare huts ineligible. Activists question why notarization is needed when government documents exist, especially as illiterate residents risk unintentional errors during the process.

Navbharat • 11 Apr • Dharavi

Salt zone land safe for development: Srinivas

4 • PG	316 • Sqcm	237185 • AVE	675K • Cir	Bottom Right	Mumbai Plus

Mumbai

नमक क्षेत्र की भूमि विकास के लिए सुरक्षित : श्रीनिवास

धारावी प्रोजेक्ट हेतु आवंटित भूमि दशकों से समुद्र से दूर

मुंबई, (सं.) महाराष्ट्र सरकार ने धारावी रिडेवलपमेंट प्रोजेक्ट (डीआरपी) के लिए लगभग 256 एकड़ नमक पैन भूमि यानी साल्ट लैंड के आवंटन को मंजूरी दी है. इस भूमि के भाग मुलुंड, कांजुरमार्ग और भांडुप स्थित है. जबकि अयोग्य धारावीकरों के पुनर्वास के लिए इन नमक पैन भूखंडों के प्रस्तावित विकास से पर्यावरणीय मुद्दे उठ रहे हैं, इस मामले में डीआरपी के एक वरिष्ठ अधिकारी ने स्पष्ट किया है कि नमक पैन भूमि पूर्वीय एक्सप्रेसवे की पश्चिम दिशा में हैं, जो लगभग एक दशक से समुद्र से दूर है और विकास हेतु पूर्णयता सुरक्षित है. डीआरपी सीईओ एस.वी.आर. श्रीनिवास ने कहा, ''सालों पहले, इस जमीन के भाग को भारत के साल्ट कमिशनर द्वारा सत्तावार रूप से रद्द किया गया था. लगभग एक दशक से वहां नमक का कोई उत्पादन नहीं हो रहा है. पूर्वीय एक्सप्रेस के निर्माण बाद समुद्र का पानी कभी भी इस क्षेत्र में पहुंचा भी नहीं हैं. वहां सस्ते आवासों के निर्माण में कोई समस्या नहीं है. अगर हम ऐसे विवेकपूर्ण कदम नहीं उठाएंगे, तो आने वाले सालों में मुंबई शहर बस्ती के बोझ तले दब सकता है.''

नियमों का सख्ती से पालन होगा

उन्होंने स्पष्ट करते हुए कहा कि यह भूमि सीआरजेड के नियमों के तहत भी नहीं आती. एक्सप्रेसवे के पूर्व में एक वास्तविक खाड़ी और आर्द्रभूमि है जो फ्लेमिंगो जैसे प्रवासी पक्षियों को आकर्षित करती है." श्रीनिवास ने आगे कहा, "पश्चिमी तरफ, जहां डीआरपी भूमि स्थित है, वहां ऐसी कोई 'पर्यावरणीय संवेदनशीलता' या सीआरजेड प्रतिबंध नहीं हैं. निर्माण प्रवृत्ति शुरू करने से पहले सभी पर्यावरणीय मंजूरी योग्य रूप से प्राप्त की जाएगी. इस प्रोजेक्ट में लागू होने वाले सभी पर्यावरणीय नियमों का सख्ती से पालन किया जाएगा, और जरूरी ग्रीन मंजूरी प्राप्त करने के बाद कानूनी धाराओं का पूर्णतया पालन सुनिश्चित करने के बाद ही काम शुरू होगा."

2018 के डेवलपमेंट प्लान में किफायती आवास के लिए आरक्षित : 2018 में मंजूर किये गये डेवलपमेंट प्लान (डीपी) के तहत जब संयुक्त शिवसेना मुंबई मनपा में सत्ता में थी और राज्य सरकार में शामिल थी, उस समय नमक पैन भूमि किफायती आवास के लिए आरक्षित रखी गई थी. 2007 के समय में, कांग्रेस की अगुवाई में सरकार ने भी प्रोजेक्ट से प्रभावित लोगों के पुनर्वसन हेतु 2,000 हेक्टेयर से ज्यादा जमीन का उपयोग करने का प्रस्ताव रखा था. मुंबई डेवलपमेंट प्लान 2014-34 में 2021 तक 10 लाख अफोर्डेबल आवास की जरुरतों का अंदाजा लगाया गया था, इसमें आर्थिक रूप से कमजोर वर्गों के लिए 3.5 लाख आवास शामिल हैं. मुख्यमंत्री देवेन्द्र फडणवीस ने कहा था कि, 'नमक पैन भूमि के उपयोग किये बगैर मुंबई रिडेवलपमेंट असंभव है'. फिर भी, जब केन्द्र और राज्य सरकार लाखों झोपड़पट्टी वासियों को इसका फायदा दिलाने का प्रयास कर रही हैं, तब इस कदम का विरोध किया जा रहा है.

सरकार के पास रहेगा भूमि का स्वामित्व : धारावी विकास प्रोजेक्ट के लिए आवंटित की गई नमक पैन भूमि के मालिकाना हक्क हेतु उठाई गई चिंताओं पर टिप्पणी करते हुए डीआरपी के सीईओ श्रीनिवास ने कहा, ''भारत सरकार ने यह जमीन महाराष्ट्र सरकार को आवंटित की है, जिसे अयोग्य धारावीकरों के पुनर्वास के लिए डीआरपी/एसआरए- महाराष्ट्र सरकार को सौंपा जा रहा है. इसलिए, भूमि का स्वामित्व हमेशा महाराष्ट्र सरकार के पास ही रहेगा. संपूर्ण धारावी परियोजना में, सभी आवंटित भूमि (धारावी के बाहर) भूमि स्वामित्व प्राधिकरणों द्वारा डीआरपी/एसआरए- महाराष्ट्र सरकार को हस्तांतरित किया जा रहा है. एनएमडीपीएल द्वारा सिर्फ भूमि का प्रीमियम अदा किया जा रहा है. सारी जमीन हमेशा राज्य सरकार के पास ही रहेगी." उन्होंने आगे कहा कि, धारावी पुनर्विकास प्रोजेक्ट सिर्फ एक हाउसिंग प्रोजेक्ट नहीं है, यह ह्युमन ट्रान्सफोर्मेशन मिशन है. जिसका उद्देश्य झोपड़पट्टी मुक्त मुंबई बनाना है.

कारशेड के लिए हो रहा नमक भूमि का उपयोग

केन्द्र सरकार का एक्साइज और कस्टम विभाग वडाला में 55 एकड़ खार भूमि पर एक विशाल ऑफिस-कम-स्टाफ क्वार्टर्स संकुल बनाने जा रहा है. इसके अलावा, विक्रोली और स्वामी समर्थ नगर (लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स) के बीच चलने वाली मेट्रो लाइन 6 के कारशेड के लिए कांजूरमार्ग में 15 एकड़ साल्ट पैन भूमि आवंटित की गई है. दिलचस्प बात यह है कि पिछली महाविकास अघाड़ी सरकार ने चार मेट्रो लाइन जैसे कि, लाइन 3 (कोलाबा से सीप्ज), लाइन 4 (कासार वडवली से वडाला), लाइन 6 और लाइन 14 (कांजूरमार्ग से अंबरनाथ) के लिए एकीकृत कारशेड के लिए उसी कांजूर नमक भूमि का उपयोग करने का प्रस्ताव दिया था. 'यह इस तर्क से कोसों दूर है कि यदि कारशेड बनाने से बाढ़ नहीं आती, तो गरीबों के लिए घर क्यों बनाए जाएं? यह बात दर्शाती है कि खार भूमि का उपयोग सस्ते आवास (झोपडपट्टी वासियों हेतु) करने का विरोध करने वालों के पास मुंबई के विकास हेतु लंबी अवधि के विजन का अभाव है.'' ऐसा एनएमडीपीएल के प्रवक्ता ने कहा.

Maharashtra Times • 11 Apr • Dharavi

Salt mines are safe for rehabilitation

1, 3 • PG	941 • Sqcm	2141267 • AVE	1.3M • Cir	Bottom Left,Middle Left

Mumbai

‘पुनर्वसनासाठी मिठागरे सुरक्षितच’

मुंबई : धारावी पुनर्विकास प्रकल्पात (डीआरपी) अपात्र धारावीवासीयांच्या पुनर्वसनासाठी मिठागरांच्या जमिनी देण्यास पर्यावरणवाद्यांचा विरोध होत असतानाच, या जागा अनेक वर्षांपासून समुद्राच्या कक्षेबाहेर असून, त्या विकासासाठी सुरक्षित आहेत, असा दावा 'डीआरपी'ने केला आहे. ही सर्व जमीन पूर्व द्रुतगती मार्गाच्या (फ्री वे) पश्चिम भागात असल्याचेही स्पष्ट करण्यात आले आहे.

➤वृत्त...३

पुनर्वसनासाठी मिठागरे सुरक्षितच!

धारावी प्रकल्पाचा दावा; पर्यावरणवाद्यांनी केला होता विरोध

म. टा. विशेष प्रतिनिधी, मुंबई

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पात (डीआरपी) अपात्र धारावीवासीयांच्या पुनर्वसनासाठी मिठागरांची २५६ एकर जागा देण्याचा निर्णय राज्य सरकारने नुकताच घेतला. मिठागरांच्या जागा पर्यावरणाच्या दृष्टीने महत्त्वाच्या असल्याने त्यावर विकासकामे करणे चुकीचे ठरेल, अशी भूमिका घेत पर्यावरणवाद्यांसह समाजातील विविध घटकांनी त्याला विरोध दर्शवला आहे. मात्र, मिठागरांच्या या जागा विकास, पुनर्वसनासाठी सुरक्षित आहेत, असा दावा डीआरपीतर्फे करण्यात आला आहे.

मिठागरांच्या जागा मुलुंड, भांडुप, कांजुरमार्ग भागात असून तिथे पुनर्वसन केले जाणार आहे. ही सर्व जमीन पूर्व द्रुतगती मार्गाच्या (फ्री वे) पश्चिम भागात आहे. त्या जागा अनेक वर्षांपासून समुद्राच्या कक्षेबाहेर असून त्या विकासासाठी सुरक्षित आहेत, असा दावा डीआरपीने केला आहे.

परवडणाऱ्या घरांसाठी राखीव

मिठागरांच्या जागा विकास आराखडा २०३४ अंतर्गत परवडणाऱ्या घरांसाठी राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत. हा आराखडा २०१८मध्ये मंजूर झाला होता. सध्या केंद्रीय उत्पादन शुल्क व सीमाशुल्क विभाग यांच्यामार्फत वडाळा येथे मिठागरांच्या ५५ एकर जमिनीवर कार्यालये, कर्मचारी वसाहती यांचे बांधकाम सुरू आहे. कांजुरमार्गमधील १५ एकर मिठागरांची जमीन विक्रोळी ते स्वामी समर्थ नगर/ लोखंडवाला कॉम्प्लेक्ससाठीच्या मेट्रो- ६ मार्गिकेसाठी देण्यात आली आहे.

- डीआरपीच्या मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी मांडली भूमिका
- मीठ उत्पादन आधीच थांबल्याचा मांडला मुद्दा
- या भागापर्यंत समुद्राचे पाणी पोहोचलेले नसल्याचा केला दावा

राज्य सरकारने धारावी पुनर्विकास प्रकल्पासाठी मिठागरांची जागा देण्याचा निर्णय घेतल्यानंतर, त्याचे पर्यावरणाच्या दृष्टीने पडसाद उमटत आहेत. याबाबत डीआरपीने आपली भूमिका मांडली आहे. त्यानुसार, मीठ आयुक्त कार्यालयाकडून मिठागरांचा वापर मीठ उत्पादनासाठी बंद करण्यात आला आहे. दहा वर्षांपेक्षा अधिक कालावधीपासून इथे मीठ उत्पादन झालेले नाही. पूर्व द्रुतगती मार्ग पूर्णत्वास आल्यानंतर, या भागात समुद्राचे पाणी पोहोचलेले नाही, असा मुद्दाही उपस्थित केला आहे. या सर्व परिस्थितीत मिठागरांच्या जागेवर परवडणाऱ्या दरात घरबांधणी प्रकल्प धोकादायक ठरणार नाही. तसेच, या जमिनी सागरी किनारा नियमन क्षेत्रात (सीआरझेड) येत नाहीत, असेही डीआरपीचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांनी नमूद केले आहे.

डीआरपी प्रकल्पाच्या बांधकामास प्रारंभ करण्यापूर्वी पर्यावरणविषयक सर्व आवश्यक परवानग्या घेण्यात येईल. त्यासाठी कायदेशीर प्रक्रियांचे पालन केले जाईल, असेही त्यांनी स्पष्ट केले आहे. साधारणपणे खाडी, जलमार्गांमध्ये फ्लेमिंगो व अन्य स्थलांतरित पक्षी जिथे येतात, तो भाग पूर्वेकडे आहे. तर, या मिठागरांच्या जमिनी पश्चिम भागात असून त्या पर्यावरणदृष्ट्या संवेदनशील क्षेत्र वा जलमार्गाजवळ येत नाहीत, असेही श्रीनिवास यांनी स्पष्ट केले आहे.

The state government has approved 5 acres of salt land in Mulund, Bhandup, and Kanjur Marg for rehabilitating Dharavi residents. Despite opposition from environmentalists, DRP CEO S.V.R. Srinivas assured the land is safe, outside CRZ zones, and unused for salt production for over ten years. Environmental approvals will follow.

Navshakti • 11 Apr • Dharavi

Srinivas, CEO of Dharavi Redevelopment Project safely for land development of Mithagara

2 • PG	232 • Sqcm	46571 • AVE	419.55K • Cir	Middle Right

Mumbai

मिठागराच्या जमिनी विकासासाठी सुरक्षितच

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाचे सीईओ श्रीनिवास यांची स्पष्टोक्ती

मुंबई: महाराष्ट्र सरकारने धारावी पुनर्विकास प्रकल्पासाठी सुमारे २५६ एकर मिठागरांची जमीन देण्यास मंजुरी दिली आहे. ही जागा मुलुंड, कांजूरमार्ग आणि भांडुप परिसरात असून, या जमिनीवर 'अपात्र' धारावीवासीयांचे पुनर्वसन करण्यात येणार आहे. पर्यावरणीय दृष्टीने काही जणांनी या प्रस्तावाला विरोध दर्शविला असतानाच, डीआरपीचे (धारावी पुनर्विकास प्रकल्प) मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांनी स्पष्ट केले की, ही सर्व जमीन पूर्व द्रुतगती मार्गाच्या पश्चिमेला असून, गेल्या अनेक वर्षांपासून समुद्र संपर्काबाहेर आहे आणि विकासासाठी पूर्णतः सुरक्षित आहे.

या जमिनींचा सॉल्ट कमिशनर ऑफ इंडिया यांच्याकडून अधिकृतरीत्या मीठ उत्पादनासाठी वापर बंद करण्यात आला आहे. गेल्या दहा वर्षांहून अधिक काळ इथे मीठ उत्पादन झालेले नाही. पूर्व द्रुतगती मार्ग झाल्यानंतर समुद्राचे पाणी या भागात पोहोचलेले नाही. त्यामुळे येथे स्वस्त गृहप्रकल्प उभारणे कोणत्याही प्रकारे धोकादायक नाही, असे श्रीनिवास यांनी स्पष्ट केले आहे. तर या जमिनी सीआरझेड (सागरीकिनारा नियमन क्षेत्र) क्षेत्रात येत नाहीत, असेही त्यांनी स्पष्ट केले आहे.

"खाडी व जलमार्गात जेथे स्थलांतरित पक्षी, उदा. फ्लेमिंगो येतात, ते क्षेत्र पूर्वेकडे आहे. आपल्याकडे असलेल्या जमिनी पश्चिमेकडे असून, त्या ना जलमार्गाजवळ आहेत, ना पर्यावरणदृष्ट्या संवेदनशील क्षेत्रात येतात. त्यामुळे कोणत्याही प्रकल्प संदर्भातील बांधकामास सुरुवात करण्यापूर्वी सर्व आवश्यक पर्यावरण मंजुरी घेण्यात येईल आणि सर्व कायदेशीर प्रक्रियांचे काटेकोर पालन केले जाईल," असे श्रीनिवास यांनी आवर्जून नमूद केले आहे.

विकास आराखडा २०३४ अंतर्गत या जमिनी स्वस्त घरे बांधण्यासाठी राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत. २०१८ मध्ये हा आराखडा मंजूर झाला आहे. यावेळी महानगरपालिकेत आणि राज्य सरकारमध्ये एकत्रित शिवसेना (एकनाथ शिंदे गट आणि उद्धव बाळासाहेब ठाकरे गट) सत्तेत होती.

यापूर्वी २००७ मध्ये काँग्रेस आघाडी सरकारनेही २,००० हेक्टर सॉल्टपॅन जमिनी प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी वापरण्याचा प्रस्ताव ठेवला होता. मुंबई विकास आराखड्यानुसार १० लाख स्वस्त घरे आवश्यक आहेत, त्यापैकी ३.५ लाख घरे ही आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी आहेत, तर यासाठी "सॉल्टपॅन जमीन न वापरता मुंबईचा पुनर्विकास शक्य नाही," असे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी स्पष्टपणे नमूद केले आहे.

सध्या केंद्रीय उत्पादन शुल्क व सीमाशुल्क विभाग वडाळ्यात ५५ एकर सॉल्टपॅन जमिनीवर कार्यालय व कर्मचारी निवास उभारत आहे. तसेच कांजूरमार्गमधील १५ एकर सॉल्टपॅन जमीन मेट्रो लाईन ६ (विक्रोळी ते स्वामी समर्थ नगर/ लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स) साठी दिली आहे.

कारशेडसाठी सॉल्टपॅन योग्य, मग गरीबांसाठी घरे बांधणे गैर का?

विशेष म्हणजे, मागील महाविकास आघाडी सरकारनेही कांजूरमधील याच मिठागरांच्या जमिनीचा वापर मेट्रोच्या चार मार्गांसाठी एकत्रित कारशेड उभारण्यासाठी करण्याचा प्रस्ताव दिला होता. या कारशेडमध्ये मेट्रो लाइन ३ (कोलाबा ते सीप्झ), लाइन ४ (कसारवडवली ते वडाळा), लाइन ६ आणि लाइन १४ (कांजूर ते अंबरनाथ) या मार्गांचा समावेश होता. तेव्हा मेट्रो कारशेडसाठी सॉल्टपॅन जमीन वापरणे योग्य मानले गेले, तर गरीबांसाठी घरे बांधणे गैर का? त्यामुळे सॉल्टपॅन जमिनीच्या विरोधात बोलणाऱ्यांना मुंबईच्या भविष्यासाठी दूरदृष्टी नसल्याचे मत एनएमडीपीएल संस्थेच्या प्रवक्त्यानी मांडले.

The Maharashtra government approved 5 acres of saltpan land in Mulund, Kanjur Marg, and Bhandup to rehabilitate ineligible Dharavi residents. DRP CEO S.V.R. Srinivas confirmed the land is outside CRZ, has been unused for salt production for over a decade, and is safe for development. Environmental clearances will be strictly followed.

Mumbai Chauffer • 11 Apr • Dharavi

Mithagara land is safe for development!

3 • PG	601 • Sqcm	300489 • AVE	510.65K • Cir	Top Left

Mumbai

मिठागराच्या जमिनी विकासासाठी सुरक्षितच!

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांची स्पष्टोक्ती

मुंबई - महाराष्ट्र सरकारने धारावी पुनर्विकास प्रकल्पासाठी सुमारे २५६ एकर मिठागरांची जमीन देण्यास मंजुरी दिली आहे. ही जागा मुलुंड, कांजूरमार्ग आणि भांडुप परिसरात असून, या जमिनीवर 'अपात्र' धारावीवासीयांचे पुनर्वसन करण्यात येणार आहे. पर्यावरणीय दृष्टीने काही जणांनी या प्रस्तावाला विरोध दर्शविला असतानाच, डीआरपीचे (धारावी पुनर्विकास प्रकल्प) मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांनी स्पष्टीकरण दिले आहे की, ही सर्व जमीन पूर्व द्रुतगती मार्गाच्या पश्चिमेला असून, गेल्या अनेक वर्षांपासून समुद्र संपर्काबाहेर आहे आणि विकासासाठी पूर्णतः सुरक्षित आहे.

तसेच या जमिनींचा सॉल्ट कमिशनर ऑफ इंडिया यांच्याकडून अधिकृतरीत्या मीठ उत्पादनासाठी वापर बंद करण्यात आला आहे. गेल्या दहा वर्षांहून अधिक काळ इथे मीठ उत्पादन झालेले नाही. पूर्व द्रुतगती मार्ग झाल्यानंतर समुद्राचे पाणी या भागात पोहोचलेले नाही. त्यामुळे येथे स्वस्त गृहप्रकल्प उभारणे कोणत्याही प्रकारे धोकादायक नाही, असे श्रीनिवास यांनी स्पष्ट केले आहे. तर या जमिनी सीआरझेड (सागरी किनारा नियमन क्षेत्र) क्षेत्रात येत नाहीत, असेही त्यांनी स्पष्ट केले आहे.

''खाडी व जलमार्गात स्थलांतरित पक्षी, उदा. फ्लेमिंगो येतात, ते क्षेत्र पूर्वेकडे आहे. आपल्याकडे असलेल्या जमिनी पश्चिमेकडे असून, त्या ना जलमार्गाजवळ आहेत, ना पर्यावरणदृष्ट्या संवेदनशील क्षेत्रात येतात. त्यामुळे कोणत्याही प्रकल्प संदर्भातील बांधकामास सुरुवात करण्यापूर्वी सर्व आवश्यक पर्यावरणीय मंजुरी घेण्यात येईल आणि सर्व कायदेशीर प्रक्रियांचे काटेकोर पालन केले जाईल,'' असे श्रीनिवास यांनी आवर्जून नमूद केले आहे.

विकास आराखडा २०३४ अंतर्गत या जमिनी स्वस्त घरे बांधण्यासाठी राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत. २०१८ मध्ये हा आराखडा मंजूर झाला आहे. यावेळी महानगरपालिकेत आणि राज्य सरकारमध्ये एकत्रित शिवसेना (एकनाथ शिंदे गट आणि उद्धव बाळासाहेब ठाकरे गट) सत्तेत होती. यापूर्वी २००७ मध्ये काँग्रेस आघाडी सरकारनेही २००० हेक्टर सॉल्टपॅन जमिनी प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी वापरण्याचा प्रस्ताव ठेवला होता. मुंबई विकास आराखड्यानुसार १० लाख स्वस्त घरे आवश्यक आहेत, त्यापैकी ३.५ लाख घरे ही आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी आहेत. तर यासाठी सॉल्टपॅन जमीन वापरता मुंबईचा पुनर्विकास शक्य नाही, असे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी स्पष्टपणे नमूद केले आहे.

सध्या केंद्रीय उत्पादन शुल्क व सीमाशुल्क विभाग वडाळ्यात ५५ एकर सॉल्टपॅन जमिनीवर कार्यालय व कर्मचारी निवास उभारत आहे. तसेच कांजूरमार्गमधील १५ एकर सॉल्टपॅन जमीन मेट्रो लाइन ६ (विक्रोळी ते स्वामी समर्थ नगर/लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स)साठी दिली आहे. तर विशेष म्हणजे, मागील महाविकास आघाडी सरकारनेही कांजूरमधील याच मिठागरांच्या जमिनीचा वापर मेट्रोच्या चार मार्गांसाठी एकत्रित कारशेड उभारण्यासाठी करण्याचा प्रस्ताव दिला होता. या कारशेडमध्ये मेट्रो लाइन ३ (कुलाबा ते सीप्झ), लाइन ४ (कसारवडवली ते वडाळा), लाइन ६ आणि लाइन १४ (कांजूर ते अंबरनाथ) या मार्गांचा समावेश होता. याच पार्श्वभूमीवर डीआरपीचे भागीदार असलेल्या एनएमडीपीएल संस्थेच्या प्रवक्त्यांनी स्पष्ट केले की, जेव्हा मेट्रो कारशेडसाठी सॉल्टपॅन जमीन वापरणे योग्य मानले गेले, तेव्हा गरिबांसाठी घरे बांधणे गैर का? त्यामुळे सॉल्टपॅन जमिनीच्या विरोधात बोलणाऱ्यांना मुंबईच्या भविष्यासाठी दूरदृष्टी नसल्याचे मत त्यांनी व्यक्त केले आहे.

The article discusses the approval by the maharashtra government for using salt pan land in mumbai for housing within the dharavi redevelopment project. it includes statements from the drp ceo explaining environmental safety and legal compliance.

Navbharat Times • 11 Apr • Dharavi

Salt pan land safe for construction

7 • PG | 160 • Sqcm | 182689 • AVE | 380K • Cir | Top Left

Mumbai

'सॉल्ट पैन लैंड निर्माण के लिए सुरक्षित'

धारावी प्रोजेक्ट के CEO से 256 एकड़ लैंड को हरी झंडी, कहा- 'घर बनाने में अड़चन नहीं'

NBT रिपोर्ट, मुंबई

आवास निर्माण के लिए 256 एकड़ सॉल्ट पैन लैंड पूरी तरह सुरक्षित है। धारावी रीडेवलपमेंट प्रॉजेक्ट (डीआरपी) के सीईओ एस.वी.आर. श्रीनिवास के अनुसार, प्रॉजेक्ट के लिए सरकार की तरफ से प्राप्त साल्ट पैन लैंड को आवास निर्माण के लिए सुरक्षित माना गया है। ईस्टर्न एक्सप्रेस हाइवे के निर्माण के बाद से मुलुंड, कांजुरमार्ग और भांडुप की साल्ट पैन लैंड का समुद्र से कोई संपर्क नहीं रहा है। दशकों से यहां समुद्र का पानी नहीं पहुंचा है। वहीं, यहां होने वाले नमक के उत्पादन का काम भी कई दशक पहले ही बंद हो चुके हैं। साल्ट पैन लैंड कमिश्नर की तरफ से कई वर्ष पहले ही इस जमीन को साल्ट पैन लैंड की सूची से अलग किया जा चुका है। महाराष्ट्र सरकार ने भी धारावी प्रॉजेक्ट के लिए 256 एकड़ सॉल्ट पैन लैंड को मंजूरी प्रदान कर दी है। श्रीनिवास के मुताबिक, इस जमीन पर सीआरजेड के नियमों के तहत भी नहीं आती है। इस वजह से प्रॉजेक्ट आरंभ करने में कोई बड़ी अड़चन नहीं है। पर्यावरण संबंधित सभी आवश्यक नियमों का कड़ाई से पालन कर प्रॉजेक्ट पूरा किया जाएगा। 2018 में मंजूर डेवलपमेंट प्लान (डीपी) में भी साल्ट पैन लैंड की किफायती आवास के लिए आरक्षित रखा गया था। 2007 में भी सरकार ने प्रॉजेक्ट प्रभावितों के पुपर्वास के लिए 2 हजार हेक्टेयर की जमीन के इस्तेमाल करने का प्रस्ताव रखा था। 2014-34 के डीपी में भी 2021 तक 10 लाख किफायती घरों का की जरूरत का अंदाजा लगाया गया था।

'अयोग्य परिवारों के लिए घर होंगे तैयार'

श्रीनिवास के अनुसार, केंद्र सरकार ने साल्ट पैन लैंड महाराष्ट्र सरकार को आवंटित की है। इस पर धारावी के अयोग्य परिवारों के लिए घर तैयार किए जाएंगे। इस पूरी जमीन का मालिकाना हक राज्य सरकार के पास होगा। इसके तहत मुलुंड, कांजुरमार्ग, भांडुप की 256 एकड़ जमीन डीआरपी को सौंपी गई है।

लैंड की स्थिति

- दशकों से यहां समुद्र का पानी नही पहुंचा है।
- नमक के उत्पादन का काम बंद है।
- सरकार ने भी धारावी प्रॉजेक्ट के लिए मंजूरी प्रदान कर दी है।

Mumbai Tarun Bharat • 11 Apr • Dharavi

Mithagara lands secured for development

3 • PG	137 • Sqcm	17105 • AVE	17.73K • Cir	Top Center

Mumbai

मिठागराच्या जमिनी विकासासाठी सुरक्षित

डीआरपी सीईओ एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांची स्पष्टोक्ती

मुंबई, दि १०. :
विशेष प्रतिनिधी

राज्य सरकारने 'धारावी पुनर्विकास प्रकल्पा'साठी सुमारे २५६ एकर मिठागरांची जमीन देण्यास मंजुरी दिली आहे. ही जागा मुलुंड, कांजुरमार्ग आणि भांडुप परिसरात असून या जमिनीवर 'अपात्र' धारावीकरांचे पुनर्वसन करण्यात येणार आहे. पर्यावरणीय दृष्टीने काहीजणांनी या प्रस्तावाला विरोध दर्शविला असतानाच, डीआरपीचे (धारावी पुनर्विकास प्रकल्प) मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांनी स्पष्टीकरण दिले आहे की, ''ही सर्व जमीन पूर्व द्रुतगतीमार्गाच्या पश्चिमेला असून गेल्या अनेक वर्षांपासून समुद्र संपर्काबाहेर आहे आणि विकासासाठी पूर्णतः सुरक्षित आहे.''

तसेच श्रीनिवास यांनी पुढे स्पष्ट केले की, ''या जमिनींचा 'सॉल्ट कमिशनर ऑफ इंडिया' यांच्याकडून अधिकृतरित्या मीठ उत्पादनासाठी वापर बंद करण्यात आला आहे. गेल्या दहा वर्षांहून अधिक काळ येथे मीठ उत्पादन झालेले नाही. पूर्व द्रुतगतीमार्ग झाल्यानंतर समुद्राचे पाणी या भागात पोहोचलेले नाही. त्यामुळे येथे स्वस्त गृहप्रकल्प उभारणे कोणत्याही प्रकारे धोकादायक नाही. या जमिनी सीआरझेड (सागरी किनारा नियमन क्षेत्र) क्षेत्रात येत नाहीत,'' असेही त्यांनी स्पष्ट केले आहे.

''खाडी व जलमार्गात स्थलांतरित पक्षी, उदा. फ्लेमिंगो येतात, ते क्षेत्र पूर्वेकडे आहे. आपल्याकडे असलेल्या जमिनी पश्चिमेकडे असून त्या ना जलमार्गाजवळ आहेत, ना पर्यावरणदृष्ट्या संवेदनशील क्षेत्रात येतात. त्यामुळे कोणत्याही प्रकल्पासंदर्भातील बांधकामास सुरुवात करण्यापूर्वी सर्व आवश्यक पर्यावरणीय मंजुरी घेण्यात येईल आणि सर्व कायदेशीर प्रक्रियांचे काटेकोर पालन केले जाईल,'' असे श्रीनिवास यांनी आवर्जून नमूद केले आहे.

मविआ सरकारकडून कांजूरमार्ग मिठागराची जागा मेट्रो कारशेडला देण्याचा प्रस्ताव

मागील महाविकास आघाडी सरकारनेही कांजूरमधील याच मिठागरांच्या जमिनींचा वापर मेट्रोच्या चार मार्गांसाठी एकत्रित कारशेड उभारण्यासाठी करण्याचा प्रस्ताव दिला होता. या कारशेडमध्ये मेट्रो लाईन-३ (कोलाबा ते सीप्झ), लाईन-४ (कासारवडवली ते वडाळा), लाईन-६ आणि लाईन-१४ (कांजुर ते अंबरनाथ) या मार्गांचा समावेश होता. याच पार्श्वभूमीवर डीआरपीचे भागीदार असलेल्या 'एनएमडीपीएल' संस्थेच्या प्रवक्त्यांनी असा सवाल केला की, जेव्हा मेट्रो कारशेडसाठी सॉल्टपॅन जमीन वापरणे योग्य मानले गेले, तेव्हा गरिबांसाठी घरे बांधणे गैर का? त्यामुळे सॉल्टपॅन जमिनींच्या विरोधात बोलणाऱ्यांना मुंबईच्या भविष्यासाठी दूरदृष्टी नसल्याचे मत त्यांनी व्यक्त केले.

'सॉल्टपॅन जमीन वापरता मुंबईचा पुनर्विकास शक्य नाही'

''सॉल्टपॅन जमीन वापरता मुंबईचा पुनर्विकास शक्य नाही,'' असे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी स्पष्टपणे नमूद केले आहे. सध्या केंद्रीय उत्पादनशुल्क व सीमाशुल्क विभाग वडाळ्यात ५५ एकर सॉल्टपॅन जमिनीवर कार्यालय व कर्मचारी निवास उभारत आहे. तसेच कांजूरमार्गमधील १५ एकर सॉल्टपॅन जमीन मेट्रो लाईन-६ (विक्रोळी ते स्वामी समर्थ नगर/लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स) साठी दिली आहे.

काँग्रेस आघाडी सरकारचाही सॉल्टपॅन जमिनी प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी वापरण्याचा प्रस्ताव

'विकास आराखडा २०३४'अंतर्गत या जमिनी स्वस्त घरे बांधण्यासाठी राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत. २०१८ मध्ये हा आराखडा मंजूर झाला आहे. यावेळी महानगरपालिकेत आणि राज्य सरकारमध्ये अखंड शिवसेना सत्तेत होती. यापूर्वी २००७ मध्ये काँग्रेस आघाडी सरकारनेही दोन हजार हेक्टर्स सॉल्टपॅन जमिनी प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी वापरण्याचा प्रस्ताव ठेवला होता. मुंबई विकास आराखड्यानुसार दहा लाख स्वस्त घरे आवश्यक आहेत, त्यांपैकी ३.५ लाख घरे ही आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी आहेत.

The Maharashtra government approved 5 acres of saltpan land in Mulund, Bhandup, and Kanjur Marg for rehabilitating ineligible Dharavi residents. DRP CEO S.V.R. Srinivas assured the land is safe for development, outside CRZ zones, and unused for over a decade. Environmental clearances will be strictly followed.

Loksatta • 11 Apr • Dharavi

256 acres of salt mine land for Dharavi redevelopment

3 • PG	194 • Sqcm	759878 • AVE	784.32K • Cir	Top Center

Mumbai

धारावी पुनर्विकासासाठी मिठागराची २५६ एकर जागा!

राज्य शासनाकडून मान्यता, मात्र पर्यावरणवाद्यांचा विरोध

लोकसत्ता विशेष प्रतिनिधी

मुंबई : धारावी पुनर्विकास प्रकल्पासाठी सुमारे २५६ एकर मिठागराचा भूखंड देण्यास राज्य शासनाने मंजुरी दिली आहे. ही जागा मुलुंड, कांजूरमार्ग आणि भांडूप परिसरात आहे. या भूखंडावर 'अपात्र' धारावीवासीयांचे पुनर्वसन करण्यात येणार आहे. पर्यावरणवाद्यांचा विरोध डावलून शासनाने या भूखंड वितरणाला मान्यता दिली आहे.

विकास व प्रोत्साहन आराखडा २०३४ अंतर्गत हे भूखंड स्वस्त घरांच्या निर्मितीसाठी राखीव ठेवण्यात आले आहेत. २०१८ मध्ये हा आराखडा मंजूर झाला आहे. या भूखंडाची मागणी धारावी पुनर्विकासासाठी करण्यात आली होती. ती मान्य करण्यात आली आहे.

यापूर्वी २००७ मध्ये काँग्रेस आघाडी सरकारनेही सुमारे दोन हजार हेक्टर मिठागराचा भूखंड प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी वापरण्याचा प्रस्ताव दिला होता.

विकास आराखड्यानुसार दहा लाख स्वस्त घरांची गरज असून त्यापैकी साडेतीन लाख घरे ही आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी आहेत.

जमिनी सुरक्षितच

- मिठागराच्या जमिनीवर बांधकाम केल्यास त्याचा पर्यावरणाला मोठा फटका बसेल असा मुद्दा उपस्थित करून पर्यावरणप्रेमींनी उच्च न्यायालयात याचिका केली आहे. असे असताना धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाचे (डीआरपी) मुख्य कार्यकारी अधिकारी एस. व्ही. आर. श्रीनिवास यांनी मात्र मिठागराच्या जमिनी विकासासाठी सुरक्षितच असल्याची स्पष्टोक्ती केली आहे.
- सध्या केंद्रीय उत्पादन शुल्क व सीमाशुल्क विभाग वडाळ्यात ५५ एकर मिठागराच्या भूखंडावर कार्यालय व कर्मचारी निवासस्थानांची निर्मिती करीत आहे. तसेच कांजूरमार्गमधील १५ एकर मिठागराचा भूखंड मेट्रो लाईन ६ साठी देण्यात आला आहे.
- महाविकास आघाडी सरकारनेही कांजूरमधील याच मिठागरांच्या भूखंडाचा वापर मेट्रोच्या चार मार्गांसाठी एकत्रित कारशेड उभारण्यासाठी प्रस्ताव दिला होता. या कारशेडमध्ये मेट्रो लाईन ३ (कोलाबा ते सीप्झ), लाईन ४ (कसारवडवली ते वडाळा), लाईन ६ आणि लाईन १४ (कांजूर ते अंबरनाथ) या मार्गांचा समावेश होता. या पार्श्वभूमीवर हा भूखंड धारावी पुनर्विकासासाठी मिळावा अशी मागणी धारावी पुनर्विकास प्रकल्प व अदानी समूहाच्या नवभारत मेघा डेव्हलपर्स प्रा. लि.ने केली आहे. त्यास राज्य शासनाने मंजुरी दिली आहे.

The Maharashtra government approved 5 acres of saltpan land in Mulund, Bhandup, and Kanjurmarg for rehabilitating ineligible Dharavi residents. Despite environmental concerns, DRP CEO V.R. Srinivas confirmed the land is safe for development. Reserved under the development plan for affordable housing, the project supports weaker sections in Mumbai.The Maharashtra government approved 5 acres of saltpan land in Mulund, Bhandup, and Kanjurmarg for rehabilitating ineligible Dharavi residents. Despite environmental concerns, DRP CEO V.R. Srinivas con...

Mumbai Samachar • 11 Apr • Dharavi

Mithagar land secured for development of Dharavi Redevelopment Project

7 • PG	153 • Sqcm	114834 • AVE	271.15K • Cir	Middle Center

Mumbai

ધારાવી રીડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટના વિકાસ માટે મીઠાના અગરોની જમીન સલામત

ધારાવી પ્રોજેક્ટ માટે ફાળવેલી જમીન ઈસ્ટર્ન એક્સપ્રેસ-વેની પશ્ચિમ બાજુએ છે અને દાયકાઓથી સમુદ્રના સંપર્કમાં પણ નથીઃ ડીઆરપીના સીઈઓ એસવીઆર શ્રીનિવાસની સ્પષ્ટતા

મુંબઈઃ મહારાષ્ટ્ર સરકારે ધારાવી રીડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ (ડીઆરપી) માટે આશરે ૨૫૬ એકર મીઠાના અગરોની જમીન ફાળવણીને મંજૂરી આપી છે. આ જમીનના ભાગો મુલુંડ, કાંજુરમાર્ગ અને ભાંડુપ સ્થિત છે, જયારે બીજી તરફ અયોગ્ય ધારાવીકરોએ ફરીથી વસવાટ કરવા માટે આ મીઠાના અગરોની જમીનોના પ્રસ્તાવિત વિકાસ સંદર્ભે પર્યાવરણીય મુદ્દો ઊભો કરી રહ્યા છે, ત્યારે ડીઆરપીના એક વરિષ્ઠ અધિકારીએ સ્પષ્ટતા કરી છે કે મીઠાના અગરાની જમીનો ઇસ્ટર્ન એક્સપ્રેસ-વેની પશ્ચિમ બાજુએ છે,જે લગભગ એક દાયકાથી સમુદ્રથી દૂર છે, અને વિકાસ માટે સંપૂર્ણપણે સલામત છે.

“વર્ષો અગાઉ, આ જમીનના ભાગને ભારતના સોલ્ટ કમિશનર દ્વારા સત્તાવાર રીતે રદ કરવામાં આવ્યા હતા. લગભગ એક દાયકાથી ત્યાં કોઈ મીઠાનું કોઇ ઉત્પાદન થઈ રહ્યું નથી. પૂર્વીય એક્સપ્રેસ-વેના નિર્માણ પછી દરિયાનું પાણી ક્યારેય આ વિસ્તારોમાં પહોંચ્યું પણ નથી. ત્યાં સસ્તાં મકાનોના નિર્માણમાં કોઈ સમસ્યા નથી અને, જો આપણે આજે આવા વિવેકપૂર્ણ પગલાં નહીં લઈએ, તો આગામી વર્ષોમાં શહેર વસ્તીના બોજ હેઠળ દબાઇ શકે છે,” તેમ ડીઆરપી સીઇઓ એસવીઆર શ્રીનિવાસે જણાવ્યું હતું.

શ્રીનિવાસે ઉમેર્યું હતું કે, પશ્ચિમ બાજુ, કે જ્યાં ડીઆરપીની જમીનો આવેલી છે, ત્યાં આવી કોઈ ‘પર્યાવરણીય સંવેદનશીલતા અથવા સીઆરઝેડ પ્રતિબંધો નથી. બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરતા પહેલાં તમામ જરૂરી પર્યાવરણીય મંજૂરીઓ યોગ્ય’ રીતે મેળવવામાં આવશે. આ પ્રોજેક્ટમાં લાગુ પડતા તમામ પર્યાવરણીય નિયમોનું કડક પાલન કરવામાં આવશે, અને જરૂરી ગ્રીન મંજૂરીઓ પ્રાપ્ત કર્યા પછી અને કાયદાકીય ધોરણોનું સંપૂર્ણ પાલન સુનિશ્ચિત કર્યા પછી જ કામ શરૂ થશે. ■

the article discusses the maharashtra government's approval for allocating land for the dharavi redevelopment project (drp) and clarifies that the land is safe for development, with no environmental restrictions. it emphasizes obtaining necessary clearances before construction activities begin.

Janmabhumi • 11 Apr • Dharavi

Land allotted for the Dharavi project is west of the Eastern Highway, not even in contact with the s...

8 • PG	244 • Sqcm	97592 • AVE	34.89K • Cir	Top Center

Mumbai

ખારાપટની જમીન પ્રોજેક્ટ વિકસાવવા સલામત છે

'ધારાવી પ્રોજેક્ટ માટે ફાળવેલી જમીન પૂર્વ ધોરીમાર્ગની પશ્ચિમે છે, સમુદ્રના સંપર્કમાં પણ નથી'

અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી

મુંબઈ, તા. ૧૦ : મહારાષ્ટ્ર સરકારે ધારાવી રિડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ માટે આશરે ૨૫૬ એકર ખારાપટની જમીન ફાળવણીને મંજૂરી આપી છે. આ જમીનના ભાગો મુલુંડ, કાંજુરમાર્ગ અને ભાંડુપ સ્થિત છે. જ્યારે અયોગ્ય ધારાવીકરોએ ફરીથી વસવાટ કરવા માટે આ ખારાપટની જમીનોના પ્રસ્તાવિત વિકાસ સંદર્ભે પર્યાવરણીય મુદ્દો ઊભો કરી રહ્યા છે, ત્યારે ધારાવીના રિડેવલપમેન્ટ પ્રકલ્પના એક વરિષ્ઠ અધિકારીએ સ્પષ્ટતા કરી છે કે, ખારાપટની જમીનો પૂર્વીય એક્સપ્રેસવેની પશ્ચિમ બાજુએ છે, જે લગભગ એક દાયકાથી સમુદ્રથી દૂર છે અને વિકાસ માટે સંપૂર્ણપણે સલામત છે.

'વર્ષો અગાઉ, આ જમીનના ભાગને ભારતના સોલ્ટ કમિશનર દ્વારા સત્તાવાર રીતે રદ કરવામાં આવ્યા હતા. લગભગ એક દાયકાથી ત્યાં મીઠાનું કોઈ ઉત્પાદન થઈ રહ્યું નથી. પૂર્વીય એક્સપ્રેસવેના નિર્માણ પછી દરિયાનું પાણી ક્યારેય આ વિસ્તારોમાં પહોંચ્યું પણ નથી. ત્યાં સસ્તાં મકાનોના નિર્માણમાં કોઈ સમસ્યા નથી અને જો આપણે આજે આવા વિવેકપૂર્ણ પગલાં નહીં લઈએ, તો આગામી વર્ષોમાં શહેર વસ્તીના બોજ હેઠળ દબાઈ શકે છે, તેમ 'પ્રકલ્પ'ના સીઈઓ એસવીઆર શ્રીનિવાસે જણાવ્યું હતું. શ્રીનિવાસે ઉમેર્યું હતું કે, પશ્ચિમ બાજુ, કે જ્યાં 'પ્રકલ્પ'ની જમીનો આવેલી છે, ત્યાં આવી કોઈ 'પર્યાવરણીય સંવેદનશીલતા અથવા સીઆરઝેડ પ્રતિબંધો નથી. બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરતા પહેલાં તમામ જરૂરી પર્યાવરણીય મંજૂરીઓ' યોગ્ય રીતે મેળવવામાં આવશે. આ પ્રોજેક્ટમાં લાગુ પડતા તમામ પર્યાવરણીય નિયમોનું કડક પાલન કરવામાં આવશે અને જરૂરી ગ્રીન મંજૂરીઓ પ્રાપ્ત કર્યા પછી અને કાયદાકીય ધોરણોનું સંપૂર્ણ પાલન સુનિશ્ચિત કર્યા પછી જ કામ શરૂ થશે.

૨૦૧૮માં મંજૂર કરાયેલા ડેવલપમેન્ટ પ્લાન (ડીપી) ૨૦૩૪ હેઠળ, જ્યારે સંયુક્ત શિવસેના એમસીજીએમ (મ્યુનિસિપલ કૉર્પોરેશન ઑફ ગ્રેટર મુંબઈ)માં સત્તામાં હતી અને રાજ્ય સરકારનો ભાગ હતી, ત્યારે ખારાપટની જમીનો પરવડે તેવા આવાસો માટે અનામત રાખવામાં આવી હતી. ૨૦૦૭ના સમયગાળામાં, કૉંગ્રેસની આગેવાની હેઠળની સરકારે પણ પ્રોજેક્ટથી પ્રભાવિત લોકોના પુનર્વસન માટે ૨૦૦૦ હેક્ટરથી વધુ જમીનનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.

મુંબઈ ડેવલપમેન્ટ પ્લાન ૨૦૧૪-૩૪માં ૨૦૨૧ સુધીમાં ૧૦ લાખ એફોર્ડેબલ ઘરની જરૂરિયાતનો અંદાજ લગાવવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો માટે ૩.૫ લાખ ઘરોનો સમાવેશ થાય છે. મુખ્ય પ્રધાન દેવેન્દ્ર ફડણવીસે કહ્યું હતું કે, ખારાપટની જમીનનો ઉપયોગ કર્યા વિના, મુંબઈ રિડેવલપમેન્ટ અશક્ય છે, છતાં જ્યારે કેન્દ્ર અને રાજ્ય લાખો ઝૂંપડપટ્ટીવાસીઓને ગૌરવ અપાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે, ત્યારે આ પગલાંનો વિરોધ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

કેન્દ્ર સરકારનો એક્સાઈઝ અને કસ્ટમ્સ વિભાગ વડાલામાં ૫૫ એકર ખારાપટની જમીન પર એક વિશાળ ઑફિસ-કમ-સ્ટાફ ક્વાર્ટર્સ સંકુલ બનાવી રહ્યો છે. આ ઉપરાંત, વિક્રોલી અને સ્વામી સમર્થનગર (લોખંડવાલા કૉમ્પ્લેક્સ) વચ્ચે ચાલતી મેટ્રો લાઈન ૬ના કાર શેડ માટે કાંજુરમાં ૧૫ એકર સોલ્ટપેનના પટ્ટાની જમીન ફાળવવામાં આવી છે.

રસપ્રદ વાત એ છે કે, અગાઉની મહાવિકાસ અઘાડી સરકારે ચાર મેટ્રો લાઈન, જેમ કે લાઈન ત્રણ (કોલાબાથી સીપ્ઝ), લાઈન ચાર (કાસરવડાવલીથી વડાલા), લાઈન ૬ અને લાઈન ૧૪ (કાંજુરથી અંબરનાથ) માટે સંકલિત કાર શેડ માટે સમાન કાંજુર મીઠાની જમીનનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.

The Maharashtra government approved 5 acres of salt land in Mulund, Bhandup, and Kanjur Marg for Dharavi redevelopment. DRP CEO S.V.R. Srinivas confirmed it's outside CRZ zones, unused for salt production for a decade, and safe for housing. Environmental clearances will be secured before construction begins.

Janmabhumi • 11 Apr • Dharavi

256 acres of land allotted

3 • PG	283 • Sqcm	113286 • AVE	34.89K • Cir	Top Center

Mumbai

धारावी पुनर्विकास परियोजना

256 एकड़ जमीन आवंटित

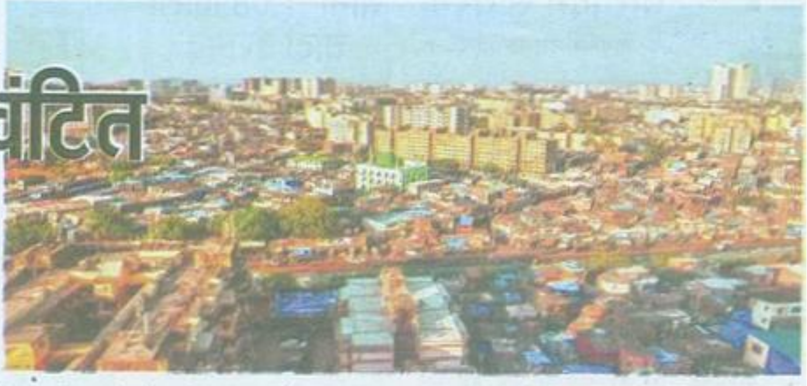

- फडणवीस सरकार का फैसला
- भूमि मुलुंड, कांजुरमार्ग और भांडुप में स्थित
- कई वर्षों से यह भूमि निष्क्रिय
- पर्यावरणीय रूप से संवेदनशील क्षेत्र से दूर
- सभी कानूनी और पर्यावरणीय मंजूरियां प्राप्त की जाएंगी

■ जागरूक टाइम्स संवाददाता

मुंबई। महाराष्ट्र सरकार ने धारावी पुनर्विकास परियोजना के लिए लगभग 256 एकड़ नमक भूमि के आवंटन को मंजूरी दे दी है। यह भूमि मुलुंड, कांजुरमार्ग और भांडुप क्षेत्रों में स्थित है और इस भूमि पर 'अयोग्य' धारावी निवासियों का पुनर्वास किया जाएगा। कुछ लोगों ने पर्यावरणीय आधार पर इस प्रस्ताव का विरोध किया है। डीआरपी (धारावी पुनर्विकास परियोजना) के मुख्य कार्यकारी अधिकारी एसवीआर ने गुरुवार को इसकी जानकारी देते हुए बताया कि यह सारी जमीन पूर्वी एक्सप्रेसवे के पश्चिम में है और पिछले कई वर्षों से समुद्र के संपर्क से बाहर है तथा विकास के लिए पूरी तरह सुरक्षित है। इसके अलावा, नमक उत्पादन के लिए इन जमीनों के उपयोग को भारत के नमक आयुक्त द्वारा आधिकारिक तौर पर रोक दिया गया है। यहां दस वर्षों से अधिक समय से नमक का उत्पादन नहीं हुआ है। ईस्टर्न एक्सप्रेसवे के बाद से समुद्र का पानी इस क्षेत्र में नहीं पहुंचा है। श्रीनिवास ने बताया, "इसलिए, यहां सस्ते आवास परियोजना का निर्माण करना किसी भी तरह से खतरनाक नहीं है।" उन्होंने यह भी स्पष्ट किया कि ये भूमि सीआरजेड (तटीय विनियमन क्षेत्र) क्षेत्र में नहीं आती है। उन्होंने बताया, "जिस क्षेत्र में प्रवासी पक्षी, जैसे कि फ्लेमिंगो, खाड़ी और जलमार्गों पर आते हैं, वह पूर्व की ओर है। हमारे पास जो जमीन है, वह पश्चिम की ओर है और न तो जलमार्गों के पास है और न ही पर्यावरण की दृष्टि से संवेदनशील क्षेत्र में है। इसलिए, किसी भी परियोजना के लिए निर्माण शुरू करने से पहले सभी आवश्यक पर्यावरणीय मंजूरी प्राप्त की जाएगी। सभी कानूनी प्रक्रियाओं का सख्ती से पालन किया जाएगा।" मुंबई का पुनर्विकास नमक की भूमि के उपयोग के बिना संभव नहीं है। विकास योजना 2034 के अंतर्गत इन भूमियों को किफायती आवास के निर्माण के लिए आरक्षित किया गया है। इस योजना को 2018 में मंजूरी दी गई थी। इस समय शिवसेना (एकनाथ शिंदे समूह और उद्धव बालासाहेब ठाकरे समूह) महानगरपालिका और राज्य सरकार में सत्ता में थी। इससे पहले 2007 में, कांग्रेस के नेतृत्व वाली सरकार ने भी परियोजना पीड़ितों के पुनर्वास के लिए 2,000 हेक्टेयर साल्टपैन भूमि का उपयोग करने का प्रस्ताव दिया था। वर्तमान में, केन्द्रीय उत्पाद शुल्क एवं सीमा शुल्क विभाग वडाला में 55 एकड़ साल्टपैन भूमि पर एक कार्यालय और

स्टाफ क्वार्टर का निर्माण कर रहा है। इसके अलावा, मेट्रो लाइन 6 (विक्रोली से स्वामी समर्थ नगर/लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स) के लिए कांजुरमार्ग में 15 एकड़ साल्टपैन भूमि दी गई है।

The article discusses the Maharashtra government's approval for allocating 256 acres of salt land in Mulund, kanjur marg, and bhandup areas for dharavi redevelopment. it addresses environmental concerns and clarifies legal and ecological clearances will be obtained before construction begins.

Hamara Mahanagar • 11 Apr • Dharavi

Fadnavis government's big decision: 256 acres of land allotted for Dharavi rehabilitation project

3 • PG	174 • Sqcm	142764 • AVE	585K • Cir	Middle Center

Mumbai

फडणवीस सरकार का बड़ा फैसला

धारावी पुनर्वास प्रोजेक्ट के लिए 256 एकड़ जमीन आवंटित

मुंबई। महाराष्ट्र सरकार ने धारावी पुनर्विकास परियोजना के लिए लगभग 256 एकड़ नमक भूमि के आवंटन को मंजूरी दे दी है। यह भूमि मुलुंड, कांजुरमार्ग और भांडुप क्षेत्रों में स्थित है और इस भूमि पर 'अयोग्य' धारावी निवासियों का पुनर्वास किया जाएगा। कुछ लोगों ने पर्यावरणीय आधार पर इस प्रस्ताव का विरोध किया है।

डीआरपी (धारावी पुनर्विकास परियोजना) के मुख्य कार्यकारी अधिकारी एसवीआर ने गुरुवार को इसकी जानकारी देते हुए बताया कि यह सारी जमीन पूर्वी एक्सप्रेसवे के पश्चिम में है और पिछले कई वर्षों से समुद्र के संपर्क से बाहर है तथा विकास के लिए पूरी तरह सुरक्षित है।

इसके अलावा,नमक उत्पादन के लिए इन जमीनों के उपयोग को भारत के नमक आयुक्त द्वारा आधिकारिक तौर पर रोक दिया गया है। यहां दस वर्षों से अधिक समय से नमक का उत्पादन नहीं हुआ है। ईस्टर्न एक्सप्रेसवे के बाद से समुद्र का पानी इस क्षेत्र में नहीं पहुंचा है। श्रीनिवास ने बताया, "इसलिए, यहां सस्ते आवास परियोजना का निर्माण करना किसी भी तरह से खतरनाक नहीं है।" उन्होंने यह भी स्पष्ट किया कि ये भूमि सीआरजेड (तटीय विनियमन क्षेत्र) क्षेत्र में नहीं आती है। उन्होंने बताया, "जिस क्षेत्र में प्रवासी पक्षी, जैसे कि फ्लेमिंगो, खाड़ी और जलमार्गों पर आते हैं, वह पूर्व की ओर है। हमारे पास जो जमीन है, वह पश्चिम की ओर है और न तो जलमार्गों के पास है और न ही पर्यावरण की दृष्टि से संवेदनशील क्षेत्र में है। इसलिए, किसी भी परियोजना के लिए निर्माण शुरू करने से पहले सभी आवश्यक पर्यावरणीय मंजूरी प्राप्त की जाएगी। सभी कानूनी प्रक्रियाओं का सख्ती से पालन किया जाएगा।"

मुंबई का पुनर्विकास नमक की भूमि के उपयोग के बिना संभव नहीं है। विकास योजना 2034 के अंतर्गत इन भूमियों को किफायती आवास के निर्माण के लिए आरक्षित किया गया है। इस योजना को 2018 में मंजूरी दी गई थी। इस समय शिवसेना (एकनाथ शिंदे समूह और उद्धव बालासाहेब ठाकरे समूह) महानगरपालिका और राज्य सरकार में सत्ता में थी. इससे पहले 2007 में, कांग्रेस के नेतृत्व वाली सरकार ने भी परियोजना पीड़ितों के पुनर्वास के लिए 2,000 हेक्टेयर साल्टपैन भूमि का उपयोग करने का प्रस्ताव दिया था।

Gujarat Samachar • 11 Apr • Dharavi

It is safe to develop on Mithagar land, explains the CEO of Dharavi Redevelopment Project

12, 11 • PG	1413 • Sqcm	1695773 • AVE	1.05M • Cir	Bottom Center,Top Center

Mumbai

કેન્દ્રે મીઠાગરની જમીન પરવડે એવા આવાસ ઊભા કરવા રાજ્યને સોંપી

મીઠાગરની જમીન પર વિકાસકાર્ય કરવું સલામત, ધારાવી પુનર્વિકાસ પ્રોજેક્ટના સી.ઈ.ઓ.ની સ્પષ્ટતા

(પ્રતિનિધિ દ્વારા) મુંબઈ,તા.૧૦

મહારાષ્ટ્ર સરકારે ધારાવી પુનર્વિકાસ પ્રોજેક્ટ માટે આશરે ૨૫૬ એકર ધરાવતી મીઠાગરની જમીન ફાળળવાને સ્વીકૃતિ આપી દીધી છે. આ મીઠાગરની જમીનના ટુકડા મુલુંડ, કાંજૂર માર્ગ અને ભાંડુપમાં છે. ધારાવીના રહેવાસીઓને ફરીથી વસવાટ કરવાના મુદ્દે પર્યાવરણીય ચિંતા

છેલ્લા એક દાયકાથી આ જમીન પર મીઠું પકવવામાં આવતું નથી સી.આર.ઝેડમાં આવરી લેવાઈ નથી

ઊભી થઈ છે. જ્યારે ડી.આર.પી.ના એક સીનિયર અધિકારીએ સ્પષ્ટતા કરી છે કે મીઠાગરની જમીનો ઈસ્ટર્ન એક્સપ્રેસ વેની પશ્ચિમ બાજુએ છે. લગભગ એક દાયકાથી સમુદ્રથી દૂર છે અને તેનો વિકાસ માટે સંપૂર્ણ પણે સલામત છે

વર્ષો પહેલાં જમીનને ભારતના મીઠા કમિશનર દ્વારા સત્તાવાર રીતે રદ કરવામાં આવી હતી. લગભગ એક દાયકાથી ત્યાં કોઈ મીઠાનું ઉત્પાદન થઈ રહ્યું નથી. ઈસ્ટર્ન એક્સપ્રેસ વેના નિર્માણ પછી દરિયાનું પાણી ક્યારેય આ વિસ્તારમાં પહોંચ્યું પણ નથી ત્યાં પરવડે તેવા આવાસો ઊભા કરવામાં કોઈ

સમસ્યા પણ નથી. જો આપણે આજે ત્યાં જમીનના વિકાસ પગલાં નહીં લઈએ તો આગામી વર્ષોમાં શહેર વસ્તીના બોજ હેઠળ દબાઈ શકે છે. એમ ડી.આર.પી.ના સીઈઓ એસ.પી. આર શ્રીનિવાસે જણાવ્યું હતું.

તેમણે સ્પષ્ટતા કરી કે આ જમીનનો હવે પૂરગ્રસ્ત નથી અને સીઆરઝેડના નિયમો હેઠળ આવરી લેવાતો નથી.

ખાડી અને ભીના મેદાનો, જે ફ્લેમિંગ જેવા સ્થળાંતર કનારા પક્ષીઓને આકર્ષે છે તે એક્સપ્રેસ વેની પૂર્વમાં આવેલા છે

જ્યારે પશ્ચિમ બાજુ જ્યાં મીઠાગરની જમીન આવેલી છે ત્યાં આવી કોઈ

(અનુસંધાન ૧૧મા પાને)

મીઠાગરની જમીન

(છેલ્લાં પાનાનું ચાલું)

પર્યાવરણીય સંવેદનશીલતા અથવા સીઆરઝેડના પ્રતિબંધો નથી. આથી અહીં ધારાવી રિડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત બાંધકામ પ્રવૃત્તિ શરૂ કરતાં પહેલા તમામ આવશ્યક પર્યાવરણીય મંજૂરીઓ યોગ્ય રીતે મેળવવામાં આવશે.

પ્રોજેક્ટ તમામ લાગુ પર્યાવરણીય નિયમોનું કડક રીતે પાલન કરશે. આવશ્યક પરવાનગી પ્રાપ્ત કર્યા પછી કાયદાકીય ધોરણનું સંપૂર્ણ પાલન કર્યા બાદ જ બાંધકામન પ્રવૃત્તિ શરૂ કરશે એમ શ્રીનિવાસે ઉમેર્યું હતું.

વર્ષ ૨૦૧૮માં મંજૂર કરાયેલા ડેવલપમેન્ટ પ્લાન ૨૦૩૪ હેઠળ મીઠાગરની જમીનોને પરવડે તેવા રહેઠાણ માટે અનામત રાખવામાં આવી છે.

જ્યારે સંયુક્ત શિવસેના મુંબઈ મહાનગરપાલિકામાં સત્તામાં હતી ત્યારે તે રાજ્ય સરકારની યુતિમાં હતી. વર્ષ ૨૦૦૭માં કોંગ્રેસ આગેવાની હેઠળ સરકારે પણ પ્રોજેક્ટ અસરગ્રસ્તોના પુનર્વસન માટે ૨૦૦૦ હેક્ટર વધુ જમીનનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.

મુંબઈ ડેવલપમેન્ટ યોજના વર્ષ ૨૦૧૪-૨૦૩૪ અંતર્ગત વર્ષ ૨૦૨૧ સુધી ૧૦ લાખ સસ્તા ઘરોની જરૂર હોવાનો આંદાજ હતો. જેમાં આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો માટે ૩.૫ લાખ ઘરોનો સમાવેશ થાય છે.

ધારાવી પ્રોજેક્ટ માટે ફાળવવામાં આવેલી મીઠાગરની જમીનની માલિકી અંગે ઉઠાવવામાં આવેલી ચિતાઓ પર સ્પષ્ટતા કરતાં ડી.આર.પી.ના સીઈઓ શ્રીનિવાસે જણાવ્યું હતું કે ભારત સરકારે આ જમીન મહારાષ્ટ્ર સરકારને ફાળવી છે. જેને ધારાવીના પુનર્વસન માટે ડીઆરપી અને એસ.આર.એને ભારત સરકારે મહારાષ્ટ્ર સરકારને જમીન આપી હતી.

the article details a project aimed at redeveloping dharavi's mitgar land to build safe and adequate housing, addressing long-standing issues of flooding and development. it highlights the involvement of the mdrp ceo in clarifying the safety and necessity of this redevelopment plan.

Online Coverage

No	Portal Name	Headline (Incorporated with URL)	Reach
1.	Indian Express	Daily Briefing: The dark side of the Dharavi makeover	90.9M
2.	Indian Express	Adani-Maharashtra roadmap for Dharavi: Maharashtra clears move to shift over 5 0,...	90.9M
3.	The Financial Express	Adani"s Dharavi roadmap: Maharashtra clears plan to move over 50,000 residents ...	16.2M
4.	Jansatta	धारावी में छिना घर, डंपिंग ग्राउंड के पास मिलेगा नया आशियाना..., अडानी – महाराष्ट्...	9M
5.	Swarajya	Dharavi Redevelopment Project: Decommissioned 256-Acre Salt Pan Land In Mul und, ...	3.7M
6.	Navjivan India	"धारावी से "सक्रिय कचरे के ढेर" में लोगों को किया जा रहा शिफ्ट", कांग्रेस बो...	187.3K
7.	News8 Plus	‘People are being shifted to" active waste ‘from Dharavi, Congress said- if the...	N/A
8.	Marathi News	पुनर्वसनासाठी मिठागरे सुरक्षितच! धारावी प्रकल्पाचा दावा; पर्यावरणवाद्यांनी केला ...	N/A
9.	Mh Live News	पुनर्वसनासाठी मिठागरे सुरक्षितच! धारावी प्रकल्पाचा दावा; पर्यावरणवाद्यांनी केला ...	N/A
10.	ET Realty	Mumbai: Government approves 256 acres of salt pan land for Dharavi redevelopm ent...	N/A